

אונגפארט'ס "א"שע פאר'ס"ש - געזערישאפטס'כע פאנ - צ"סונג

Nr. 157 (849)

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24 71

צוואטענשטויס פון צוויי שנערל-צונען. — דער'הרג'עטע און פערזאנלעכע. —
הארג'ענע סענעטעס האבען זיך אפגעשפילט בעת דער האטאסטראפיע.

עס האָבען דיך צוזאַמענגעשטופטען
קורערס פאַסזשיר-צוגען. איין נומער
2 וועלכער איז געגאַנגען פון וואַרשא
קיי קריניצע און דער צווייטער נומער
3 וואָס איז געגאַנגען פון קראקא קיי
וואַרשאָ. דער צוזאַמענשטופט איז פאַר-
געקומען ביים קנע פון די ליניעס.

100

פרעמיער בארטעל זאגט צו

ניסחט צו ערעדנען די יודישע פאסטולאטען.

צומאכערען די רעגירונג צו ברענגען אין בערלין א פאקטא 2 מיליאן וואלטיס אויף קרעדיטען פאר קליינע סוחרים און האנדלערען. דער דאזיגער קרעדיט זאל נאך געהערט ווערן. דר. הונא בערנמאן אין ליפציג. פערל י. (י.ט.א.) דער דירעקטאר פון דער אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען אין ירושלים דר. הונא בערנמאן האט אין די לעצטע טעג בעוויילט אין ליפציג, וואו ער האט בעזוכט די דייטשע נאצי-ינגל-ביבליאטעק. די נאציאנאל-ביבליאטעק אין ליפציג איז בעקאנט מיט איהרע מאדערנע איינריכטונגען און זאל אין געוויסער הויכע דיען אלס פאבריל פאר דער ירושלים-אר אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען.

הלואות פאר דער אינרוסטריע

און נישט פאר דער מלוכה.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) ווי איינער קאנצע-סאגאנדעס דערווייט זיך פון קרייזען וואס שטעהן געהערט צום אמעריקאנישען געזונדעסען אין אמעריקא, זענען די אלע יודישע וועגן הלואות סאר פולען.

2 מיליאן וואלטיס הרעדט

פאר די יודישע פאסטולאטען און האנדלערען.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) אויף דער זעלבער טעם וועג וועט אינסטרוירטען ווערן די יודישע פאסטולאטען און האנדלערען אויף.

מיר זענען נישט ענטשיקט פון סיים

אבער די ביז-איצטיגע רעגירונג זענען נישט בעסער געווען.

רעדע פון דעפוטאט רייך.

רעגירונג וויל, אז דער סיים זאל זיך אליין אויסגראבען א קבר מיר בעזעהען זיך קריטיש צום פראיעקט וועגן צו-דערען די קאנסטיטוציע, וואס שייך די פולמאכטען פאר דעם פרעזידענט איז זעהר א וויכטיגע סאגע, וועלכע קען נישט אנגענומען ווערן אויף איין פוס. נאך שארף טרעטען מיר ארויס געגען דעם דעקלערען-רעכט. דער גאנצער פראיעקט איז נאך א וואהל-מאטעריאל צו די קומענדיגע סיים-וואהלען. דעם איצטיגען סיים וויל אבער די רעגירונג נישט פונדירטלעך.

אויך נישט בעסער געווען. אויף די רע-גירונג איז איבערצייגט, אז דער סיים סוף נישט, פארוואס לאזט זי איהם נישט פונדירט. פרייהער האט זיך די רעגירונג געפילט צו איהם, איצט זאגט זי צו איהם, "קעהר צוריק", דער יוסטיץ-מיניסטער האט טאקי געזאגט, אז די רעגירונג וויל געבען די מעג-ליכקייט דעם סיים זיך אליין צו לייק-וויירען. די רעגירונג וויל, אז דער סיים זאל זיין פערזאנלעך פאר דעם אלעס וואס ווערט איצט געטון. דעם, לובעמאן טרייט אויס: די

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די קאנסטי-טוציע-קאמיטעט האט היינט היידער בע-טראכט די פראיעקטען וועגן ענדערען די קאנסטיטוציע.

א לענגערע רעדע האט געהאלטען דעפוטאט רייך, וועלכער האט צווישען אנדערען געזאגט: די רעגירונג אנטשטאט צו פרעזידענט, אז זי וועט אויספירן דעם קאנסטיטוציע, וויל זי נאך רע-פארמירען. די יודישע בעפאלקערונג איז לגמרי נישט פונקט פון סיים. די ביז-איצטיגע רעגירונג זענען אבער

דער פרעמיער האט אויסגעקוקט אויסגעהערט די דעלעגאציע און אין דער אגודת ישראל פון די פארשטעהער פון יודישען. קאלא "האט דער פרע-מיער טעלעפאניש זיך אינגאנצן ווע-גען די דאזיגע ענינים אין פרעזידענט פון מיניסטער-ראט. דער פרעמיער האט נאכדעם ערקלערט, אז די ארויס-געקוקטע פארשטעהער פון יודישען "קאלא" וועלען גינסטיג ערלויבט ווע-רען.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) היינט האט די פארשטעהער פון יודישען "קאלא" די דעלעגאציע האט געזאגט א קאנסעקוענץ מיט פרעמיער בארטעל. די קאנסעקוענץ האט געוויסער איבער א שעה צייט און אויף איהר זענען בעריהרט געווען. וועלכע זענען שוין פרייהער פארמאכטע געווארען אין פרעזידענט פון מיניסטער-ראט.

אויבער-פראמיראר טארניא

נעהט אין דימיטע.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) אויפער-פראמיראר טארניא, איז דימיטע פון לעמבערג-סין-מיניסטער מאקאדאסקי, אז היינט

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) אויפער-פראמיראר טארניא, איז דימיטע פון לעמבערג-סין-מיניסטער מאקאדאסקי, אז היינט

האמונישע אינטערפעלאציע אין סיים.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די דעמאג-סטראציע און ערשטער 60 פערזאנען 20 זענען דערנאך בעפרייט געווארען און 40 זענען נאך ביז היינט. וועגן דעם דאזיגען ענין האבען די קאמוניס-טן אריינגעטראגען אן אינטערפעלאציע אין סיים. אין דער אינטערפעלאציע ווערט געזאגט, אז די ארעסטירטע ווע-רען שטארק געשלאגען.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די דעמאג-סטראציע און ערשטער 60 פערזאנען 20 זענען דערנאך בעפרייט געווארען און 40 זענען נאך ביז היינט. וועגן דעם דאזיגען ענין האבען די קאמוניס-טן אריינגעטראגען אן אינטערפעלאציע אין סיים. אין דער אינטערפעלאציע ווערט געזאגט, אז די ארעסטירטע ווע-רען שטארק געשלאגען.

אמוראדיגע שרפה אין סוכאוואליע אונטערנעם 38 היידער אין צענטער שאטא, דערנעמער דער מאניסטראט, די פאסטא, די פאליציי-זעכער.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די פאליציי-זעכער ווערט פערברענט געווארען 38 היידער, דערויטער די געביידעס פון פאסטא, דער מאניסטראט, די פאליציי-זעכער און אנדערע.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די פאליציי-זעכער ווערט פערברענט געווארען 38 היידער, דערויטער די געביידעס פון פאסטא, דער מאניסטראט, די פאליציי-זעכער און אנדערע.

פרעזידענט פון דער יודישער קהלה אין טוניס

ביים איטאליענישען הענין.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) דורכן קעניג אויף א פרייזשער אוידיענץ. דער גאסט האט אפגעגעבן דעם קעניג א בעריכט פון דער לאגע אין טוניס פון דער יודישער בעפאל-קערונג אין טוניס. דער קעניג האט מעריכערט, דאס ער האט דעם פולען צוטרוי צו די יודען אין טוניס און וועט ווערן אפגעשטעלט די העצע געגען די דאטירטע יודען.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) דורכן קעניג אויף א פרייזשער אוידיענץ. דער גאסט האט אפגעגעבן דעם קעניג א בעריכט פון דער לאגע אין טוניס פון דער יודישער בעפאל-קערונג אין טוניס. דער קעניג האט מעריכערט, דאס ער האט דעם פולען צוטרוי צו די יודען אין טוניס און וועט ווערן אפגעשטעלט די העצע געגען די דאטירטע יודען.

יודישע סוחרים ביים פינאנץ-מיניסטער.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די דעלעגאציע האט איבערגעגעבן דעם מיניסטער די פאסטולאטען פון די יודישע סוחרים אין א מעמאריאל מיט 21 פונקטען.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די דעלעגאציע האט איבערגעגעבן דעם מיניסטער די פאסטולאטען פון די יודישע סוחרים אין א מעמאריאל מיט 21 פונקטען.

פערלער-בונד-ליגע אין ארץ-ישראל איינענעמען אין אינטערנאציאנאלע פערבאנד.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די פערלער-בונד-ליגע, וועלכער האט אפגעהאל-טען זיגע זיצונגען אין אבער-סטאט (ענגלאנד), האט בעשלאסען אנצונעמען אלס מיטגליד פון אינטערנאציאנאלע פערבאנד די פערלער-בונד-ליגע אין ארץ-ישראל. אין אנהויב איז די פראגע בעהאנד-לעט געווארען אין דער אינטערליכער קאמיטעט. דאס זענען ארויסגעוואקסן

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די פערלער-בונד-ליגע, וועלכער האט אפגעהאל-טען זיגע זיצונגען אין אבער-סטאט (ענגלאנד), האט בעשלאסען אנצונעמען אלס מיטגליד פון אינטערנאציאנאלע פערבאנד די פערלער-בונד-ליגע אין ארץ-ישראל. אין אנהויב איז די פראגע בעהאנד-לעט געווארען אין דער אינטערליכער קאמיטעט. דאס זענען ארויסגעוואקסן

פיריגע אויסגענישע פעסער.

הינמאנע האך העט ארויסגעגעבן ווערען די פערלער-בונד-ליגע.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) נאך אין פערלער-בונד-ליגע פליגער מאכען די אויסגענישע פעסער.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) נאך אין פערלער-בונד-ליגע פליגער מאכען די אויסגענישע פעסער.

שארפער האמה ווענען זעלבסטפערוואלטונג-רעכט

אנאפמאך פון די ענדעסעס ביו פ. פ. ס.

אז בונגע דעם זעלבסטפערוואלטונג געזעץ איז פערהאן אנאפמאך פון די ענדעסעס ביו פ. פ. ס. צוליב דעם פרא-טעסטירט ער ווי אמשערסטען און פערלאזט די יצונג. דערביי ערקלערט ער, אז ער וועט מעהר אין די יצונג-גען נישט קיין אנטווייל נעהמען. א מינוט שפעטער איז אנגענומען געווארען א פארשלאג, אז די מאגיס-טראסטען זענען אפגעניגט פון די שטאט-ראטען, האבען די רעכטע איבערגע-רען די יצונג. באלד האבען זיי זיך אפער פערשטענדיגט מיט די פ. פ. ס. און די יצונג איז ווייטער פארגע-קומען.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די פארשלאג, אז די מאגיס-טראסטען זענען אפגעניגט פון די שטאט-ראטען, האבען די רעכטע איבערגע-רען די יצונג. באלד האבען זיי זיך אפער פערשטענדיגט מיט די פ. פ. ס. און די יצונג איז ווייטער פארגע-קומען.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די פארשלאג, אז די מאגיס-טראסטען זענען אפגעניגט פון די שטאט-ראטען, האבען די רעכטע איבערגע-רען די יצונג. באלד האבען זיי זיך אפער פערשטענדיגט מיט די פ. פ. ס. און די יצונג איז ווייטער פארגע-קומען.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די פארשלאג, אז די מאגיס-טראסטען זענען אפגעניגט פון די שטאט-ראטען, האבען די רעכטע איבערגע-רען די יצונג. באלד האבען זיי זיך אפער פערשטענדיגט מיט די פ. פ. ס. און די יצונג איז ווייטער פארגע-קומען.

יודישע שולען ווערען נישט בעהומען קיין סובסידיעס

אזוי האט גע'ה'ט די מערהייט פון דער קהלה-פערוואלטונג.

אויסגעדריקט אונזערע דעם קהלה-פרעזעס דעם, ד"ר ראזענבלאט.

וועלען בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן ראט - וועלען די סובסידיעס געגעבען ווערען. ס'איז ווייטער בעשלאסען געווארען, אז פאר יעדע קינד אין די יתומים-היידער ווערט געגעבען 50 זאלטעס. א יאהר; פאר יעדע קינד אין די שולען, וואו ס'קומען פאר 2 מאל למדינים - 15 זאלטעס און אין די שולען, וואו ס'קומען פאר 1 מאל למדינים - 8 זל. פאר די יודיש-וועלטליכע שולען איז בעשלאסען געווארען, נישט צו געבען קיין שום סובסידיעס, דאנאך זעלמא-נאויטש איז אויף דער יצונג נישט געווען. אדור, וויצמאן האט געהאלטען א רעדע און פראטעסטירט געגען דעם בע'ה'ל'ן די יודישע שולען, אלס ציי-כען פון פראטעסט האט אדור, וויצמאן פערלאזען די יצונג.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די פארשלאג, אז די מאגיס-טראסטען זענען אפגעניגט פון די שטאט-ראטען, האבען די רעכטע איבערגע-רען די יצונג. באלד האבען זיי זיך אפער פערשטענדיגט מיט די פ. פ. ס. און די יצונג איז ווייטער פארגע-קומען.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די פארשלאג, אז די מאגיס-טראסטען זענען אפגעניגט פון די שטאט-ראטען, האבען די רעכטע איבערגע-רען די יצונג. באלד האבען זיי זיך אפער פערשטענדיגט מיט די פ. פ. ס. און די יצונג איז ווייטער פארגע-קומען.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די פארשלאג, אז די מאגיס-טראסטען זענען אפגעניגט פון די שטאט-ראטען, האבען די רעכטע איבערגע-רען די יצונג. באלד האבען זיי זיך אפער פערשטענדיגט מיט די פ. פ. ס. און די יצונג איז ווייטער פארגע-קומען.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די פארשלאג, אז די מאגיס-טראסטען זענען אפגעניגט פון די שטאט-ראטען, האבען די רעכטע איבערגע-רען די יצונג. באלד האבען זיי זיך אפער פערשטענדיגט מיט די פ. פ. ס. און די יצונג איז ווייטער פארגע-קומען.

3 רעזאליציעס:

(1) פון דעם מיניסטער, וועלכער פא-דערט אויסגעדריקט אונזערע דעם ד"ר ראזענבלאט, דערפאר, וואס ער קומט נישט אויף די יצונגען און בע-טלייגט זיך נישט אין דער ארבייט; (2) פון דאנאך רוס - מיט די זעלבע מאסיווען און (3) פון דאנאך אדור, וויצ-מאן (פאלקסט), וועלכער ערקלערט, אז וויל ד"ר ראזענבלאט מיט זיין גרי-פז זענען איצט אין אפאזיציע, קען ער נישט און דארף נישט האבען דעם מאג-דאס אין דעריבער שטימט ער אויך

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אגודת ישראל פאר די יודישע פאסטולאטען) די פארשלאג, אז די מאגיס-טראסטען זענען אפגעניגט פון די שטאט-ראטען, האבען די רעכטע איבערגע-רען די יצונג. באלד האבען זיי זיך אפער פערשטענדיגט מיט די פ. פ. ס. און די יצונג איז ווייטער פארגע-קומען.

פון ב. זינגער.

נישט, אז נישט בלויז צוליב די דער-
מאָהנטע טעמים איז געקומען קיין פּו-
לען אַזוי שנעל דער פּראָפּאָגאַנדעס
איז אַסוד פאַר גאַנץ פּאַרז, און דער
אגרוהיזער דילען האָט אויסגענומען
ווייניגער (לויט דעם געשלאָסענעם
חלואה-אַפּמאָך), וואָס געבען איהם אַ
מעגליכקייט אַריינגעקוקען גאַנץ גענוי
אין אינווער ווירטשאַפּט, אָבער עס איז
אויך מעגליך, און דער דאָזיגער גאָסט
וועט צוליב די זעלבע טעמים זיך בע-
מיהען צו געבען וואָס פּראָטישערע
מאָרשלאַגען דער פּוילישער רעגירונג.
צו וועלען האָבען אַ ממשות עצות
אין אַ לעבן, וואָס פיהרט אַ בודזשעט
פון אַ גרויסמאַכט און אַ ווירטשאַפּטיכע
פּאָליטיק, וואָס איז געווענרעם געגען
האַנדעל און אינדוסטריע און באַוויסמאָלעס
אויף אַגראַר-פּאָליטיק, דאָס איז שווער
צו גלויבען.
אמת, דער בעל-יועץ אַליין איז אויך
אַנאָנהענגער פון סערוואַנדעלען פּוילישע
אין אַנאָיסטליסליך אַנאָר-לאַנד. ער
איז מספּים מיט די פּאָליטיקער, וואָס
וועלען אַרױסרייטען דעם ניצונ פון
דער זשיפּענדער לעזער אַינדוסטריע,
וועלכע איז צופיל אַפהענגיג פון רוי-
טשעין מאַרק.
צו קען אָבער פּוילען אויסהאַלטען
אַזאָ מיט אַפּערעטיע, צו וועלכער עס
איז נאָט דער עקספּערט קעמערער, צו
קענען אָנגעהן בלונץ אונז די מיטלען,
וועלכע קעמערער האָט אָנגעווענדעט
אין דער אַגראַרישער באַליוויז, שטיל
און מעקסיקע? צו קענען מיר מיטמאַכען
איבערשטרייכען די היסטאָריע - עקאָ-
נאָמישע אַרבייט פון לעדער קיין
וואָס האָט צוזאַמענגעבונדען מיט דעם
רוסישען מאַרק טעהיז ווי צו מיליאָ
מענטשן?
אויף דער דאָזיגער שאלה האָט נישט
פּראָבירט צו ענטפערען דער איצטיגער
פּינאַל-מיניסטער, עס האָט די טראַגע
אויסגעמיטען דער האַנדעלס-מיניסטער
קוואַטקאָוסקי. עס דאַרף אויף איהם
ענטפערן איצט דער עקספּערט קע-
מערער.
צו וועט קענען דערויף צושפּער
דער עקספּערט פון שטילי, גוואַסעוואַ
לע, באַלייטען און מעקסיקע? מיר האָ-
בען אפשר אַ סך מעקסיקאַנישעס, אָבער
מיר זענען העכסטענס מעקסיקאַ און
איייראָפּע בשכּוה מיט דייטשלאַנד און
רוסלאַנד. אפשר וועט דעם עקספּערט
דאָס אויפמערקען דער פּוילישער פיה-
רער פּראָפּאָגאַנדע קושישאַנאָוסקי.

אָפער פלוצלינג האָט זיך די פאָר-
פון קאָמף מיט אינגענדרעט, און גע-
קומען איז עס ערב די עברניטענע
אונטערהאַנדלונגען צווישען פוילען און
דייטשלאַנד וועגן אַ האַנדעלס-טראַק-
טאָט, יעדען טאָג לעזען מיר ידיעות
אָן אויף די דייטשע פערזענע ווערט
שטארק געזוכט דער פוילישער זאָלער,
אָן ער הייבט זיך פון טאָג צו טאָג
גאָנץ בעדייטענד.

די סיבה דערפון איז אַ גאָנץ קלאַרע
אַ דאָנק דעם גינטטיגען קאָניקס-
אויף דעם קויהעלן-מאַרק, האָט פוילע
פערזענעסערט דעם אַוויספיהר פון
קויהעלן קיין אויסלאַנד, אַ גאָנץ רייע
לענדער האָבען פערבינדען מיט פוילע
אַ קאָנטאַקט אויף איינקויף פון קויהעלן
ווייל מיר האָבען זיי סערוקויט פוילע
גער, ווי אונזערע קאָנקורענטען, די
וואַלעס אינזערע איז געשטאַנען נידרי-
און עס האָט געלייגט דערפאַר אַז
איינקויף.

פוילען האָט געקומען אויף אַמעג

וְהוּא שִׁמְעֵלֶעַן אֲדֹמִים בֶּן דָּוִד רַעֲמֵלִי אֶנְעֵרֶע פֶּאָרִיט־שֵׁשׁ פֶּאָדֶר־וֹנְנֵעַ.

די טעג האָט די רעגירונג בעקומען
אונזשיקס פון לעמבערג אַ ברייט בּ-
אַרבייטען מעמאָריאַל, אונטערזשערבען
דורך צוויי יידישע געוועלשאַפליכע
אויסמיטטיגערס אין מורח-גאליציען, נעם-
דורכדעם יודישען האַנדווערקער-פער-
איינ אין לעמבערג „יז-חרוצים“ און
דורכזן צענטראַלען! סאָהרים און אינדוס-
טריעלער-פעראיינן! לעמבערג.
דער דאָזיגער מעמאָריאַל נעהמט-
חרים אַ רייע פאָדערונגען, ווערשאַפּט-

ווייטער פאררען זיי מען זאל מבטל
מאכען דעם אומזאך שטיינער, מען זאל
נישט פאררען אויסקליינען קיין פאסטעל
סען א. ז.ו. וו.
ווייטער רעדט זיך אינ'ם מעמאריאל
וועגען דעם, אז מען דארף געזעצט
קריטישען פאר סוחרים אין די בענק
מען זאל מבטל מאכען די פאפאפארטען
בערגעצונגען און פערליכטערען דאס
אימפארטירען פערשידענע ארטיקלען
א חזק דעם פאררען די אונטערזאך

צ'ים סוף פאָדערט זיך פון דער רפ-
נירגונג, זי וואָל נישט צווינגען די ברויט-
בעצער צו פערזויכערען זייערע קאָנע-
שטעלעס אַליין פאַל פון עלטער און
אומגליקט-פאַרפאַלען.

אָבער נישט דאָס איז דער עיקר
אײַנס דאָזיגן מעמאָריאַל. די קווינס-
עסטעץ ליגט איינעמליך אײַנס ערשטען
טייל, נעמליך, אין דער ברייטער ענג-
צײַג, וועגן מערשרובע פּאַליטשע
פאָדערונגען וואָס די אונטערגעשריבע-
נע „פערטעסער און פערזאָנער“ מן
דעם יודישן מלך דאָמטן געשטעלט
דער רעגירונג.

מיר גיבן דא איבער א גענוג איד
בערעצונג פונם סידל פון מעמארצאל
... וך אומגעפונדן א גענוג דין
והשבון וועגן דעם, אז דער צוואנג-
שטעל פונם איינצונעמן סיים אין סע-
נאט ענטשפערט נישט די היינטיגע
שיימונג און אונטערזייען אן איי-
וועהלעך, וועגן מיר איבערצייגט, אז דער
הויפט סיבה פון דאס און נישט אלא-
דער צוואנגשטעל פון דער קאזיע איי-
סטאנציע אז די שלעכטע וועג איי-
נאכע, וואס איז נישט צוגעפאסט
די פאליטישע און ווירטשאפטליכע בע-

בפן דערשקענע און נישט האָבענדיג
די "פושעפוסקע", האָבען זיי יך שוין
געפיהלט ווי אין אַ תפילה מורא האָ-
בענדיג אַרויסצוגעהן אין גאס. איינער
פון די זעלנער האָט זיך אַריינגעכאַפּט
צום מורא הוראה און איבערגעגעבן
אַז זיי געפיען זיך אויף שוויטא 43.
דער זעלנער איז צוריק אַוועק און דער
מורא הוראה האָט זיך פערשטענדיגט
מיטן הויב פונדער. דער לעצטער האָט
וועגען דעם געמאלדען דער וואַנדער-
מער, וועלכע איז אַוועק אויף זיט-
גע צוזאמען מיטן מורא הוראה. זיי האָ-
בן אַבער דאָרט קיינעם נישט געטראָ-
פּען. די גאנצע געשיכטע איז דערוויל-
נישט אויפגעקלערט געוואָרען. צי איז
דאָ געווען אַ טעות אין אַרעסט, אָדער
מי האָט זיך צו טון מיט אַנדערע באַ-
דע אפּפריסען ווייס מען גישט.

באנק-דירעקטאָר און מעדענריג איהם
זו דער קאָסירער האָט פערשווענד 40
טויזענד דאללאַר, האָט ער איהם פאַר-
געלפנט פאָלגנדעס:

נישט מאַכען קיין סקאַנדאַל, ווייל
דאָס וואָלט בלויז געבראַכט שאַדען דער
באַנק. דאַנענען, האָט ער ערקלערט,
וועט דער קאָסירער 26 טויזענד דאללאַר
שוין אימקעהרען און דאָס רעסט וועט
ער איםצעהלען אין משך פון איינציג
וואַכען.

די באקן ווידער זאל דעם קאסירער
נישט ענטזאגן, נאר ער וועט אליין
זיך ווענדען מיט אַ מיטע וועגען פּע-
פּרטיי איהם פון זיין פּאָסטען.
דער דירעקטאָר איז אויף די פּעדיג-
גענגען איינגעטאָגען.
נעכטען פריה איז דער קאסירער די-
נעקומען אין באקן פריין זיילגען רי-
מיטע וועגען דעמייטע, דער באַנק-די-
רעקטאָר האָט זיך געפער מיטב נעווען
אין האָט וועגען דער זאך געמאלדען
דער פּאָליציי, וועלכע האָט דעם קאָסי-
רער אַרעסטירט.
די גאַנצע זאך איז איבערגעגאַנגען צום
פּראָקוראָר.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש) אין ד
פארשע באנק-קריזיס דערצעהלט מע
פאלגנדע סטענאגראפישע געשיכטע
וועלכע קלינגט ווי א לעגנדרע:
אין איינער פון די גרעסע פונע
אין געווען אנגעשטעלט א רייז יאָהרע
אלס קאָסירער אַ געוויסער ר.
מיט אַ קיזשער צייט צוריק האָט זי
ר. געוועזען צו אַנגענומענעם וואר
שאווער אדוואָקאט און האָט איהם אַ
בערגנעצען קאַלענדער:
ער איז צוגעשטאָנען אלס שותף א

א געוויס געשענעט און האט פון דער
קאסע, און דעם וויסען פון דער דער
רעקציע, געבארגט 20 טויזענד דאללער
יעצט שטעהט פאר ארעוויזע פון דער
קאסע און ער קען דאס געלד צוריק
נישט שרייטטרייבן. ער וויל זיך דער
בזר בעראטען. וואס ער דארף טון.
דער אדוואקאט האט אים געראטע
ער דאל נעמן און דאס קאסע און
ארויסגעהען נאך 20 טויזענד דאללער
דער קאסירער האט געענליגט און
דאן האט דער אדוואקאט געוויזן
איהם דאס געלד, ראטענדיג איהם און
ניגט טעג זיך אויסצוגעלעסען.
אלעין איז דער אדוואקאט שוועק צו

דיינט און מע. ליד. אויף אנזער עכראן הערט דעמאנסטרויט היינט און טעגליך

די וועלט און מענער

מ'זיט אנטווייל פון 1000 שטעטע אמעריקאנערין און 1 (איינציגע) אמעריקאנער. אויסערדעם בעטייליגן זיך אין דעם רחוק א מיליאן שטעטע גאנצע פרויען.

אויסערן פראגראם:

2 צוויי = אקטובקעס מ'זיט אנטווייל פון דרעסירטע חיות.

אנהויב 6 א זיגער אן אונזער. לעצטער סעאנס היינטליך 10 א זיגער אין אונזער. שבת און זונטאג פון 3 א זיגער גאנצמאן.

האם און מורא

חיים ליב פוקס.
משה נאדיר.
(צו זיין קומען קיין פוילען)

פון
פראנט.

פאלקס די וויסעל, איז דער סייס גע-
ווען די אינסטיטוציע, וועגן וועלכער
מ'האט וועניגסטען געטראכט און פאר
וועלכער מ'האט זיך צום ווייניגסטען
געווארגט. ווען פילסודסקי וואלט דעמאלסט
אויסגעזעצט א קורצען דעקרט, אז
דער סייס ווערט פונדאדערגעלאזט,
וואלט קיינער דעריבער נישט פערגא-
סען קיין איין טרעהר, און ס'וואלטען
זיך געפונען פאר ויין פערטיידיגונג
אפער וועניגער בעלנים, ווי פאר דער
פערטיידיגונג פון עקס-פרעזידענט ווא-
ציעכאוסקי און עקס-פרעמיער וויטאקס.
פילסודסקי און די גרופען, וואס
שטעהן ארום איהם, האבען אויסגעקלי-
בען פאר'ן סייס אן ערגערע שטרעף. זיי
האבען איהם ווידער צוגעפירט צו וועלכער
געוויינטלעך אויסקלויבען פילסודסקי, און
ווען פילסודסקי האט דעמאלסטען טאג
רעזיגנירט, האט זיך דער סייס אין א
פאר טאג ארום ווידער געשטעלט. נא-
כאמט שטעטלעך און אויסגעקליבען אלס
פרעזידענט, פילסודסקי'ס ערפינדונג,
דעם פראפעסאר מאַטשעוויטשיק.

די קאנסטיטוציע, דאס ראש-הממשלה וואס האט
געזאגט אויסגעזעצט ווערען אויף
א ווייטען פערנעם, איז געארבעט נע-
ווארען אונטער'ן געזיכטס-פונקט, אז
פילסודסקי איז מלוכה-שפ, דער הויפט
פון דער רעפובליק און אז ווייניג רעכט
דארף מען וואס מעהר בערגעניצען.
נעמען דעם יסוד, וואס איז אונגענומען
אין כמעט אלע מאדערנע קאנסטיטוציע-
יעס, לויט וועלכען דער מלוכה-הויפט
האט די מעגליכקייט פונדאדערגעלאזט
דעם פארלאמענט און אפערירען צום
פאלק, איז לויט דער פוילישער קאנס-
טיטוציע דער סייס פערוואנדעלט נע-
ווארען אין א איבערסע מאַטשעוויטשיק, וועלכע
קיין שום אויסערליכע קראפט קען פון
ארט נישט ריהרען (וועגן אזעלכע
מיטלען ווי די מאיגזשעטענישען רע-
דען מיר נישט), נאר זי מוז אין זיך
אליין געפונען די קראפט און איינציג-
טיי ויך טיטל צו מאַכען.

און דער דאזיגער פרינציפ, וועלכער
האט געזאגט די קורצוויכטיגע פונעם ויך
נאָם צו זיין אין פילסודסקי'ן, האט
געבראכט דעראס, אז ער, דער פרינ-
ציפ, איז ויך נאָם אין סייס גופא. אויב
מ'האט גערעדט אַמאָל וועגען געפא-
נענעם אין בעלזשענע, קען מען היינט
רעדען וועגען געפאנענעם אויף וויי-
טקא-נאָם.

דער סייס איז איצט א אינסטיטוציע
וועלכע עס שלאָגט נישט נאָר א פוילע-
צער. די זינד-געשיכטע פון דעם פוילי-
שען פארלאמענט האט געבראכט צו דער
ירידה-געשיכטע, ווען פילסודסקי איז
דעם 12-טען מאי אריבער מיט זיינע
אויסגעזעצטע פרינציפ, וועלכער
האט געזאגט די קורצוויכטיגע פונעם ויך
נאָם צו זיין אין פילסודסקי'ן, האט
געבראכט דעראס, אז ער, דער פרינ-
ציפ, איז ויך נאָם אין סייס גופא. אויב
מ'האט גערעדט אַמאָל וועגען געפא-
נענעם אין בעלזשענע, קען מען היינט
רעדען וועגען געפאנענעם אויף וויי-
טקא-נאָם.

דער סייס איז איצט א אינסטיטוציע
וועלכע עס שלאָגט נישט נאָר א פוילע-
צער. די זינד-געשיכטע פון דעם פוילי-
שען פארלאמענט האט געבראכט צו דער
ירידה-געשיכטע, ווען פילסודסקי איז
דעם 12-טען מאי אריבער מיט זיינע
אויסגעזעצטע פרינציפ, וועלכער
האט געזאגט די קורצוויכטיגע פונעם ויך
נאָם צו זיין אין פילסודסקי'ן, האט
געבראכט דעראס, אז ער, דער פרינ-
ציפ, איז ויך נאָם אין סייס גופא. אויב
מ'האט גערעדט אַמאָל וועגען געפא-
נענעם אין בעלזשענע, קען מען היינט
רעדען וועגען געפאנענעם אויף וויי-
טקא-נאָם.

רעפערענסען.
ער איז דאָס קינד פונעם ווידער-
פאלען, שטעטלעדיגען גאליציע, און
דער מאָן פונעם גרויסען וועלכען-
אויפגעהענגענען, וועלכען-אויסגעשני-
דיגען ביי אַר.
זיינע חלומות - ווערטער, באַפֿלען זיך
אין דרעהען זיך, ווי ס'דרייען זיך מאַ-
לען אין זומערדיגע אַווענדען ביי פיי-
ערן - ווערען סוף-כל-סוף פערברענט;
און אויפ'ן אויסגעשניטענעם, באַלדאָכן
פון זיין פלאַסער-פראַגד, וואָס איז אין
האָך לופט, קיינמאל ער זעלבסטפערשע-
ריש, ווי יענער מלך פונעם לעגענדא-
רען ערגיג-לאַנד, און וואָרפט זיינע
וועלטען-ווערטער אין דער יודישער לי-
טעראטור אריין...

די לעגענדע, וואָס דערזעהלט, אז
פאר אלעם איז געווען דאָס וואָרט, און
אז מיט'ן ה', איז די וועלט בעשאַפֿען
געוואָרען, איז זי צוגעפאסט צו משה
נאָדיר'ן - נעהם איהם צו דאָס וואָרט
- און - וועלט וועט בלייבען איסער
זיך -

דער חילוק איז אַבער, וואָס אפילו
דער בלוזער קלאַפ פונעם וואָרט ציהט
שוין זיך מיט, און דעריבער, ווען טייל-
מאָל שווערט זיך אַראָפּ און פאלסט
אונטער'ן קלאַפ פון זיינע ווערטער, איז
עס ווי דער אַראָפּפאל פון איבער ריי-
פער פרוכט; הויכסטע אַבער אויף א
פאלד פון זיינע אַ מעשהלע, (מיט אַ
מאָראַל, צו אָן אַ מאָראַל) לויפט אויף
דיר אַרויף אַזאַ ווינטערדיגקייט, און
שלעפט זיך מיט אַרויף אין דער לופט...

שאַפֿען, אַפּשאַפֿען, גיי אין שאַף אין
ווערט דעם זאָפט פון אַ יודיש וואָרט.
נעם און שאַף אין באַרעט געלד דעם
פרשטען שטייכלע פון זיין ערשטלינג-
באַנד, טויערד דאָס פֿאַר, מיליאָן דאָס
מיליאָרען, זעראָס, זעראָס, זעראָס, גוף
אָהן נשמה איז ליים, נישט שאַפֿען משה
נאָדיר'ן, וויל איך דאָ, (כ'בין מודה אז
כ'קען נישט) דעם איינציגען קען מען
בכלל נישט שאַפֿען.

פונדאמענט, אַדערדיק אַדורגאָסעלעכ-
טען, צעווייגט און צעצויגען, פרויביר
און רייס איבער אַנאָדער, אפילו איי-
נעם - זיינע אַ וואָרט, וואָס שפּראַכט
סיי פון זיינע טייערע קאַר-גאָט-פּילאָט,
סיי פון זיינע גאָליקע עסענע-פּעטיגדיגע
קאַפּיטלעך פון מענש צו מענש, און
אַלעס מיט אַטעם, דורך אַטעם וועט
די וועלט אַדער אויף-אַדער אונטערגעהן...

וויין, קאַפּען, פּעטער אַלעפּענצער,ר,
ניי-יאָרק, פאַרם, טשעסטערסאָן.
געקומען, געזעהן און גענומען פון זיי.
נאָר אַנדערש אַראָפּגעשלינגען אין ממלא
אַנאָדערש דאָס צוריק אַראָפּגעבען, יודיש.
נישט מאַגיקירט, גענעלדיג, אַוואַטיש,
איז טאַקיש קיין וואַנדער וואָס משה
נאָדיר בעוויינט יצחק רייזן, זיין
(זיין נעכטיגען איך) וויל דער נעכטי-
גער זון-אונטערגאנג איז דאָך שוין
געכטען און עס טוט איהם פרייען זיין
נייער גלגול משה נאָדיר.

און מיר צוזאמען מיט איהם.
פון זיינע קאַפּיטלעך פון מענש צו
מענש:

... דאָ אַיפֿן טיש אויף אַ טאַץ ליי-
גען ברויט און עפּעל, אַנגעוואָרפֿען
שטיקער פאַפּיר, נאָטיצען, עס רעגענט,
רעגענט, רעגענט, אין מיין וועלט איז
אַזוי טישיג, אַזוי ברויט-און עפּעלדיג,
דאָס אויף איז פיל מיט אַזוי פיל גרע-
ניצען און ווינקלען, און עס רעגענט,
רעגענט, רעגענט,
און וואָס קען מען צוגעבען צו:
... איך האָבֿמינע ווינט-ווייזען אַריבער
זיינע שטערען געוואָרפֿען, ווי אַנאָקס-
פאַנגער וואָרפט זיין שטריק.

און דאָס לאַנד, פאַר וועלכען דער
גורל פון איצטיגען סייס איז אינגאנצען
גלייכגילטיג, האָפט פון איהם נאָר אין
זאָך, אַזוי ווי דאָס האָט געזאָגט אין זיין
רעדע דעם דאָזיגסטן: עס זאָל זיך
דאָך אין אַט דער אַפּגעלעבטער אינ-
סטיטוציע דערוועקען דאָס געפיהל פון
פאָר, אַזאַ געפיהל וואָלט פאַר'ן סייס
געפּענט די אויגען אויף דער אַנאָ-
בכאָדליגער לאַגע, אין וועלכער ער גע-
פינט זיך, און ער וואָלט געזעהן וואָס
גיכער צו פערשווונדען אין די כּוואַל-
יעס פון דער פוילישער פאַרלאַמענטאָ-
רישער געשיכטע.

מיט'ן רעוואלוציע

דער פעליעטאָן וועט ווערען דאָס
אויפערשטע פון שטייטעל, וועט מען
זיך שטויסען און שטורמען מיט'ן פעל-
יעטאָן.
אוב האָב איך איינגעזעהן, אז סיי-
ווייסי טראַגט אַלץ אַ פּנים פון פּעליע-
טאָניסטישען חלוק.
קיין שום זאָך קען מען נישט נעה-
מען ערנסט, קיינעם קען מען נישט
גלייבען; מען רעדט נישט, וואָס מען
טראַכט, מען דערוואַגט נישט, וואָס מען
מיינט; וואָס אויף דער רונג איז נישט
אויף דער צונג; מען פּלויזערט דאָס
און די כּונה איז נאָר יענען; מען
זאָגט יאָ אין זיין וועגן האָט מען ניין,
מיט איין וואָרט: פעליעטאָניסטיש
אויפ'ן גאַנצען פּראָנט.

ביי אַזאַ לאַגע איז אפשר נישט קיין
וואַנדער, וואָס איך האָב זיך איינגע-
רעדט אַ גלויבען, אז דער פעליעטאָן
איז דער צוקונפֿטיגער הערשער, אַז
איך האָב געמיינט, אז די מאַכט וועט
אין דער צוקונפֿט בלייבען ביי דעם,
וועלכער וועט קענען צעוואָרפֿען זיינע
געגנער מיט מעהר פעליעטאָנען.
ווי אויך זעה געה איך אַבער אַרויס
אַנענאָלישטער פון מיין פעליעטאָנע-
ניסטישען גלויבען, איך בין באַנקראַט
מיט מיין פעליעטאָן, איך מעג מיך
שוין אַוועקציען און בעוויינען דעם
גורל פון מיין פעליעטאָן.

אויב מען קען ציגעהן צו מיר אין
מיטען העלען טאָג, מעג עס זיין אין
א פערוואָרפענער גאָס, אין סאַמע לאַנד
און נאָך דערו צו געבען קאלישער וואָק-
זאָל, און מיט דער הילף פון אַ רעוואָל-
ווער מיך אַוועקלענען און - אויס מיט
מיר און מיט מיין גאַנץ פעליעטאָניס-
טישקייט.

אַזוי, מיין ליב צוערניס און
לעזער!
איך קאַפּיטוליר! איך, דער מעכטי-
גער פון אלע מעכטיגע, איך שאַרפֿני-
גער, פֿאַר וועמען עס האָבען געצו-
טערט די גרעסטע וועלטס-מענטשען,
פון אַ לאַיד דזשאָרדזש בייז גאָדליק'ן -
מזל לענען מיין פעליעטאָניס-
טיש געזעהר.

פערטאניכטיש

דער פערטאניכטיש
אויפערשטע פון שטייטעל, וועט מען
זיך שטויסען און שטורמען מיט'ן פעל-
יעטאָן.
אוב האָב איך איינגעזעהן, אז סיי-
ווייסי טראַגט אַלץ אַ פּנים פון פּעליע-
טאָניסטישען חלוק.
קיין שום זאָך קען מען נישט נעה-
מען ערנסט, קיינעם קען מען נישט
גלייבען; מען רעדט נישט, וואָס מען
טראַכט, מען דערוואַגט נישט, וואָס מען
מיינט; וואָס אויף דער רונג איז נישט
אויף דער צונג; מען פּלויזערט דאָס
און די כּונה איז נאָר יענען; מען
זאָגט יאָ אין זיין וועגן האָט מען ניין,
מיט איין וואָרט: פעליעטאָניסטיש
אויפ'ן גאַנצען פּראָנט.

ביי אַזאַ לאַגע איז אפשר נישט קיין
וואַנדער, וואָס איך האָב זיך איינגע-
רעדט אַ גלויבען, אז דער פעליעטאָן
איז דער צוקונפֿטיגער הערשער, אַז
איך האָב געמיינט, אז די מאַכט וועט
אין דער צוקונפֿט בלייבען ביי דעם,
וועלכער וועט קענען צעוואָרפֿען זיינע
געגנער מיט מעהר פעליעטאָנען.
ווי אויך זעה געה איך אַבער אַרויס
אַנענאָלישטער פון מיין פעליעטאָנע-
ניסטישען גלויבען, איך בין באַנקראַט
מיט מיין פעליעטאָן, איך מעג מיך
שוין אַוועקציען און בעוויינען דעם
גורל פון מיין פעליעטאָן.

אויב מען קען ציגעהן צו מיר אין
מיטען העלען טאָג, מעג עס זיין אין
א פערוואָרפענער גאָס, אין סאַמע לאַנד
און נאָך דערו צו געבען קאלישער וואָק-
זאָל, און מיט דער הילף פון אַ רעוואָל-
ווער מיך אַוועקלענען און - אויס מיט
מיר און מיט מיין גאַנץ פעליעטאָניס-
טישקייט.

אַזוי, מיין ליב צוערניס און
לעזער!
איך קאַפּיטוליר! איך, דער מעכטי-
גער פון אלע מעכטיגע, איך שאַרפֿני-
גער, פֿאַר וועמען עס האָבען געצו-
טערט די גרעסטע וועלטס-מענטשען,
פון אַ לאַיד דזשאָרדזש בייז גאָדליק'ן -
מזל לענען מיין פעליעטאָניס-
טיש געזעהר.

מיט'ן רעוואלוציע

דער פערטאניכטיש
אויפערשטע פון שטייטעל, וועט מען
זיך שטויסען און שטורמען מיט'ן פעל-
יעטאָן.
אוב האָב איך איינגעזעהן, אז סיי-
ווייסי טראַגט אַלץ אַ פּנים פון פּעליע-
טאָניסטישען חלוק.
קיין שום זאָך קען מען נישט נעה-
מען ערנסט, קיינעם קען מען נישט
גלייבען; מען רעדט נישט, וואָס מען
טראַכט, מען דערוואַגט נישט, וואָס מען
מיינט; וואָס אויף דער רונג איז נישט
אויף דער צונג; מען פּלויזערט דאָס
און די כּונה איז נאָר יענען; מען
זאָגט יאָ אין זיין וועגן האָט מען ניין,
מיט איין וואָרט: פעליעטאָניסטיש
אויפ'ן גאַנצען פּראָנט.

ביי אַזאַ לאַגע איז אפשר נישט קיין
וואַנדער, וואָס איך האָב זיך איינגע-
רעדט אַ גלויבען, אז דער פעליעטאָן
איז דער צוקונפֿטיגער הערשער, אַז
איך האָב געמיינט, אז די מאַכט וועט
אין דער צוקונפֿט בלייבען ביי דעם,
וועלכער וועט קענען צעוואָרפֿען זיינע
געגנער מיט מעהר פעליעטאָנען.
ווי אויך זעה געה איך אַבער אַרויס
אַנענאָלישטער פון מיין פעליעטאָנע-
ניסטישען גלויבען, איך בין באַנקראַט
מיט מיין פעליעטאָן, איך מעג מיך
שוין אַוועקציען און בעוויינען דעם
גורל פון מיין פעליעטאָן.

אויב מען קען ציגעהן צו מיר אין
מיטען העלען טאָג, מעג עס זיין אין
א פערוואָרפענער גאָס, אין סאַמע לאַנד
און נאָך דערו צו געבען קאלישער וואָק-
זאָל, און מיט דער הילף פון אַ רעוואָל-
ווער מיך אַוועקלענען און - אויס מיט
מיר און מיט מיין גאַנץ פעליעטאָניס-
טישקייט.

אַזוי, מיין ליב צוערניס און
לעזער!
איך קאַפּיטוליר! איך, דער מעכטי-
גער פון אלע מעכטיגע, איך שאַרפֿני-
גער, פֿאַר וועמען עס האָבען געצו-
טערט די גרעסטע וועלטס-מענטשען,
פון אַ לאַיד דזשאָרדזש בייז גאָדליק'ן -
מזל לענען מיין פעליעטאָניס-
טיש געזעהר.

מיט'ן רעוואלוציע

דער פערטאניכטיש
אויפערשטע פון שטייטעל, וועט מען
זיך שטויסען און שטורמען מיט'ן פעל-
יעטאָן.
אוב האָב איך איינגעזעהן, אז סיי-
ווייסי טראַגט אַלץ אַ פּנים פון פּעליע-
טאָניסטישען חלוק.
קיין שום זאָך קען מען נישט נעה-
מען ערנסט, קיינעם קען מען נישט
גלייבען; מען רעדט נישט, וואָס מען
טראַכט, מען דערוואַגט נישט, וואָס מען
מיינט; וואָס אויף דער רונג איז נישט
אויף דער צונג; מען פּלויזערט דאָס
און די כּונה איז נאָר יענען; מען
זאָגט יאָ אין זיין וועגן האָט מען ניין,
מיט איין וואָרט: פעליעטאָניסטיש
אויפ'ן גאַנצען פּראָנט.

ביי אַזאַ לאַגע איז אפשר נישט קיין
וואַנדער, וואָס איך האָב זיך איינגע-
רעדט אַ גלויבען, אז דער פעליעטאָן
איז דער צוקונפֿטיגער הערשער, אַז
איך האָב געמיינט, אז די מאַכט וועט
אין דער צוקונפֿט בלייבען ביי דעם,
וועלכער וועט קענען צעוואָרפֿען זיינע
געגנער מיט מעהר פעליעטאָנען.
ווי אויך זעה געה איך אַבער אַרויס
אַנענאָלישטער פון מיין פעליעטאָנע-
ניסטישען גלויבען, איך בין באַנקראַט
מיט מיין פעליעטאָן, איך מעג מיך
שוין אַוועקציען און בעוויינען דעם
גורל פון מיין פעליעטאָן.

אויב מען קען ציגעהן צו מיר אין
מיטען העלען טאָג, מעג עס זיין אין
א פערוואָרפענער גאָס, אין סאַמע לאַנד
און נאָך דערו צו געבען קאלישער וואָק-
זאָל, און מיט דער הילף פון אַ רעוואָל-
ווער מיך אַוועקלענען און - אויס מיט
מיר און מיט מיין גאַנץ פעליעטאָניס-
טישקייט.

אַזוי, מיין ליב צוערניס און
לעזער!
איך קאַפּיטוליר! איך, דער מעכטי-
גער פון אלע מעכטיגע, איך שאַרפֿני-
גער, פֿאַר וועמען עס האָבען געצו-
טערט די גרעסטע וועלטס-מענטשען,
פון אַ לאַיד דזשאָרדזש בייז גאָדליק'ן -
מזל לענען מיין פעליעטאָניס-
טיש געזעהר.

צוים האַפּעראַסיוועז צוזאַמענפאַהר.

די בעק פון ר'יה - שטאף-קאאפערט.

אין לאמיר האסען, אז די נייגסטליכע
בענע זאגט דער פון דער קאמפאזיציע-
טיווער בעקענגע אין פילען וועלען
פערשטעלן די גרויסע אויסזאג, וואס
די קריטישע צייט האט אויף זיי ארויס-
געלעגט און וועלען די יידישע קאמפא-
זיציע מערברייטערן. זיי וועלען דאן
בעווייזן, אז די קאמפאזיציע איז
פאקטיש דער איינציגער ראציאנאלער
וועג פון אויספירן דאס חרובע יידישע
לעבן!

הארעםפאנדעני פון איזאנישע צום נײַעם פאלקספלאט.

דער עולם איז איינגעטיילט אין פער-
ידענע גרופען. דאָ האָט איהר די גא-
נצאָנער דאָמען, וואָס דרענן „דייטש“,
מעט אַנווער, לאָדזער יודיש מיט אַ

והמספר בלעז, ובעצן ביו היי-אחד
ישט אויסגעלייגט געווארען מיט שטיי-
ער, איצט ווערען די וועגען געלאזט
ערט מיט שטיינער אויסגעשטעלט הייט

די יודישע קאָאָפּעראַטיווע בעוועגונג
איז זעהר יונג, נאָר באלד ביים אָנ-
הויב האָט דאָס פּאָלק פערשטאַנדען דעם
סעפּען סוף, וואָס ליגט בעהאַלטען אין
יכר אידעע פון קאָאָפּעראַציע, האָט דעם
קאָאָפּעראַטיווען געדאַנק איינגעוואַנען,
איינגעוואַפּט אין זיך און עס געמאַכט
פאַר זיין קנין, פאַר זיין אייגענטום. די
קאָאָפּעראַטיווע בעוועגונג איז דער
יודישער גאָס איז אַ ספּעצימשע פּאָלקס-
ערשיינונג. די בעסטע עלעמענטען פון
דער יודישער געזעלשאַפט, די דעמאָ-
קראַטישע כלל טוער, אלע געזעלשאַפט-
ליכע דענקענדע עסקנים, האָבען בע-
רימפּען, אז אַ חוץ צדקה אין קצבה
איז סערהאַן אָנגאַנדער וואונדערבאַר
איסעל, דורך וועלכען מען קען אָלע-
הויבען די מאַסען צו אַ בעסערען מעמד.
די דאָזיגע תרופּה הייסט: קאָאָפּעראַציע.
און אלע עלעמענטען, וואָס האָבען דאָס
רוזינוסעפּיהלט אינסטינקטיוו, אָדער
היינטן שכל פערשטאַנדען-אלע האָבען זיך
עצאמעלט און גרופּירט אַרום דער הויכ-
ולאסערדיגען מאָהן פון קאָאָפּעראַציע
און עס איז אויסגעוואַקסען אַ ריכטיגע
קאָאָפּעראַטיווע בעוועגונג איז דער
יודישער גאָס.

אמת, א סך באַנקען אויף דער פּאַר-
צייַגן קומט אויס צו אַרבייטען מיט בע-
פּעניטעט מיטלען און זיי קאַנען נישט
גוטוויקלען די געוואונשענע טעטיגקייט
טובת די נויטליידנדע מאַסען, וועל-
ע מען קען אָפט ראטעווען מיט א
לייַגער הלוואה, די כסדר'דיגע וואַלוטע-
אקלענישען פון לעצטען יאָהר זענען
אויך געווען א געוואלדיגע מניעה, פשוט
שווערער שטיין אויפ'ן וועג פון דער
דייטער קאָאָפּעראַטיווער געוועזענע
און די טעטיגקייט פון אַ סך פּאַלקס-
באַנקען איז טאָק אַ דאָנק דער ירידה
פון זאָלטי געהאָמעוועט און אין בעס-
ען פאַל בערגעניצט, געוואָרען, אין
אנדעסטוועגען איז די קאָאָפּעראַטיווע
געוועזענע נישט געזאָגענען צוריק, האָט
דאָס ציליג די דאָזיגע מניעות און שטע-
נענען אויך נישט אָפּגעשטעלט, גאָר
דערבא, זי איז געזאָגענען ווייטער און
יט ערפּאָלג מאָווערטס, און דאָס בע-
ייטט טאָק די לעבענס-פּעהיגקייט און
די ריינגענדע נויטווענדיגקייט פון די
אויגע אינסטיטוציעס.

300 קאָפּעראַטיווע באַנקען מיט 85
וועגן מיטגלידער אין מיט אַקאַפּי-
אַל פון 20 מיליאָן דאָלאַרס - צועליכע
יסקרן זענען אימפּאָנידענד, זיי איבער-
ייגען יעדען סקעפטיקער אין שוואַרץ-
הער אין דער מאַקסישער מאַכט פון

הוֹיֶף=פִּלִי-זֶמֶר. מִן מֶשֶׁה בְּרֹאדֶעֶרזאן.

אויסגעפיהרט דורך לילית און גאדיק.

צִי הָאָם אִיהָר, לִיבֵּעַ מַעֲנִשְׁעֵן, גַּעֲהֶעֶרֶט,

וואָס מיט דער אַמעריקאַנישער שיף האָט זיך פּערלאָפּט:
אוי, די שיף האָט זיך איבערגעקעהרט.
און ס'האָט אַן אָמגליק אַ גרויסער געטרעפּען.
שטעלט אייך פאַר, ליבעלע מענשען, די קאַרטינע,
ווען די וואַסער איז אַריין אין די מאַשינע;
און די עלעקטרישעסטע איז קאַלע געוואָרען,
איז געווען אַ בראַך צו זייערע יאהרען.

אוי וועה איז מיר געשעהען.

צײַ האָט אײַער מיין ליבסטען געזעהן ?
ער איז דאָך מיר פערשוואַנדען,
אַזוי ווי אַ פיש אין דעם טײַך. (ביס)

צִי הָאֵט אִיהֶר, לִיבֶע מַצְנֶשֶׁן, גַּזְעָהֶען.

וואס גאט מאַכט פון אַ שטאַרקען בן-אדם :
מיט זינע ברייטבאַרד איז דאָס דאָוונע נעשענען,
וואָס האָט איינען געריסען ווי פּאָדעם ;
אַט דער געראַי, דער שמשון-הגיבור,
מיט דער פּוּשקע פון דעם גרעסטען קאַליבער.
ווערט אַ גאָרנישט-נישט, אַ שווערן טשעלאוויטקעל,
ווען עס טרעפט איהם אַ פּרושאַווערער טשוועקל'...

ע"י האָט מיר צובראָכען מיין האַרץ.

מיינ לעבען געקלעבט אויף שוואַרץ;
צוקנאָסט האָט מיר דער ראָזבאַניק,
ווי קנאַקען מע סױט גאָר אַ גױס. (ביס.)

אין לעמבערג זיצט אַ מענשעל אין שרי

צו ויין באלעבאס א פאדראוועניע;
און ביי די שונאים, ביי די יודישע, בלייבט,
אז אויס'ן מלכות האט ער געמאכט א נאפאדעניע.
שטעלט איך פאר, ליבע פריינד, די פאלאזשעניע,
ווען ער וויינט נישט דעם טייטש - גי-בצ-ני-מעניע;
ווי געפעלען איך די אַנטיסעמיטן -
אז א דוגער וואָל זיי טרעפּען אין מיטען...

איך האָב איהם בעקליידט און בענייהט.

אזוי ווי ער גייט און ער שטייט;
אזוי וועט אים צו יודישע סעכער,
אז ער איז אונז נאכער און וועט;
ער האט מיך מערסטנס דער משוגע
אויף שיקסעס, אויף שיקסעס, אויף צוויי

פיעצריקאנאער 62, מער. 31-53.

7-6 פון 11-10 אין 7-6 5-4 " 1-12 "	ד"ר. ס. וואגמאן ר. פאמיליער	קניגער קראנקהייטען
8-7 פון 11-10 אין 7-7 2-12 " 2-12 6-4 " 6-4	ד"ר. ב. ראבינאוויץ מ. וואלפסאן א. מענענבוים	אינערליכע קראנקהייטען
8-7 פון 4-2 1/2 אין 7-7 2 1/2 - 1 1/2	ד"ר. י. שרייבער פאלשאנאכקי	בויגושע קראנקהייטען
פון 1-11 7 1/2 - 5 1/2 " 7 1/2 שעה, וואג, דינ, דאג, 5-3 וואג מען, 5-3	ד"ר. ד. ארטערמאן מ. פערדמאן 6 יא ד"ר זקראוויטש-קראשעלא " " גוסטאווא זאנד מענענבוים	פרונצן קראנקהייטען אין בעהרס היילע
7-6 פון 1-2, 30-1	ד"ר. מ. מאשלאנאק	בקרעזן קראנקהייטען
3-12 זען 3-12 8-5 " 8-5	ד"ר. פ. ברין " י. סאראוויטשיק	הויט, הענדערשע אין הארץ (אידן)
2-1 פון 2-1 8-6 " 8-6	ד"ר. י. סמופאן " ס. האלענדער-סמא	אויגע קראנקהייטען
8-7 פון 1-11 אין 7-7 5.30-3.30	ד"ר. מ. קראמישעא " פאלדאן	נעז, האלד אין אווען קראנקהייטען
9-8 פון 11-9 אין 8-8 2-11 " 2-11 5-2 " 5-2 8-5 " 8-5	צאהן-ארגט. ס. שערעס מ. רעוויטאנא ב. משוראנווסקא נ. קאצענבאטען	ערשטליכע צעה, קאפ- נעט, קונסטליכע צעהן, קארעקטעס, געדענע אין שטאטן

די לעבןשונצן איז שטענדיג פון 9 מדינה ביי 9 אדער, אויך וועגט און תנאות. מ'הערקט אים
ענטפערט אפערציעס, פארשטיינען, קארד-לעסען, דעקערמאנעס און אנדערע. קונסט-
ליכע ציטער, קארטונען, ברוצן, גאלד, פלאשטן ארבעט. — תומסן אין שטאט. —
נאכער-רושערע, אמעריקע הולץ.

די טראגעדיע פון פיהרער

נעראנהעו און שטימונגען. פון ז. י. סטופניצקי.

די פיהרער און די מאסע - דאס איז אַ גאנצע ווייטונג פאַר אַזוי אַז דער באַגריף וועלט. אַזוי אַז עס איז נישט די געהערענע פאַרשטעלונג וואָס די קלינגען ביי אַ מאַסע, וואָס עס איז נישט די גאנצע קולטור און סאַפּט דערום און דער פּונקט, אַזאָ מאַסע לאָזט זיך לייטל דערוואַרען, בענגי-סטערן, הינרייסען, זי קען זיך אַבער לייכט אָפּ, פאַלט שטעל אַרײַן און אַטאַמיק אַדער לאָזט זיך פערפֿאַה-רען און עקסטרעמען. דאָס האָבען מיר אַם בולטסטע געזעהן ביי דער רוס-שער מאַסע, צום טייל זעהען מיר עס לידער אױך ביי דער יודישער.

די פיהרער און די מאסע - דאס איז אַ גאנצע ווייטונג פאַר אַזוי אַז דער באַגריף וועלט. אַזוי אַז עס איז נישט די געהערענע פאַרשטעלונג וואָס די קלינגען ביי אַ מאַסע, וואָס עס איז נישט די גאנצע קולטור און סאַפּט דערום און דער פּונקט, אַזאָ מאַסע לאָזט זיך לייטל דערוואַרען, בענגי-סטערן, הינרייסען, זי קען זיך אַבער לייכט אָפּ, פאַלט שטעל אַרײַן און אַטאַמיק אַדער לאָזט זיך פערפֿאַה-רען און עקסטרעמען. דאָס האָבען מיר אַם בולטסטע געזעהן ביי דער רוס-שער מאַסע, צום טייל זעהען מיר עס לידער אױך ביי דער יודישער.

די פיהרער און די מאסע - דאס איז אַ גאנצע ווייטונג פאַר אַזוי אַז דער באַגריף וועלט. אַזוי אַז עס איז נישט די געהערענע פאַרשטעלונג וואָס די קלינגען ביי אַ מאַסע, וואָס עס איז נישט די גאנצע קולטור און סאַפּט דערום און דער פּונקט, אַזאָ מאַסע לאָזט זיך לייטל דערוואַרען, בענגי-סטערן, הינרייסען, זי קען זיך אַבער לייכט אָפּ, פאַלט שטעל אַרײַן און אַטאַמיק אַדער לאָזט זיך פערפֿאַה-רען און עקסטרעמען. דאָס האָבען מיר אַם בולטסטע געזעהן ביי דער רוס-שער מאַסע, צום טייל זעהען מיר עס לידער אױך ביי דער יודישער.

דאָס זעלבע איז צום טייל אױך גע-שעהן מיט אַ טייל פֿון די יודישע אַר-בייטער. מען האָט זיי אַזוי לאָנג געוואָנען געזעהן, געלויבט דעם שטאַרקען אַרעם, דאָס זיי האָבען פֿערלירען דעם קאַפּ, און זיך געלאָזט אױף אַ וועג, וואָס פֿאַרשטעלען אַזוי אַז עס איז נישט די געהערענע פאַרשטעלונג וואָס די קלינגען ביי אַ מאַסע, וואָס עס איז נישט די גאנצע קולטור און סאַפּט דערום און דער פּונקט, אַזאָ מאַסע לאָזט זיך לייטל דערוואַרען, בענגי-סטערן, הינרייסען, זי קען זיך אַבער לייכט אָפּ, פאַלט שטעל אַרײַן און אַטאַמיק אַדער לאָזט זיך פערפֿאַה-רען און עקסטרעמען. דאָס האָבען מיר אַם בולטסטע געזעהן ביי דער רוס-שער מאַסע, צום טייל זעהען מיר עס לידער אױך ביי דער יודישער.

דאָס איז די טראַגיק פֿון פֿיהרער, וואָס ער זעהט זיך צוויי דאָס מאַסע לאָזט זיך אַבער לייכט אָפּ, פאַלט שטעל אַרײַן און אַטאַמיק אַדער לאָזט זיך פערפֿאַה-רען און עקסטרעמען. דאָס האָבען מיר אַם בולטסטע געזעהן ביי דער רוס-שער מאַסע, צום טייל זעהען מיר עס לידער אױך ביי דער יודישער.

דער גבול / זכרונות פון אלטע אױסמראַהער פּונקט.

דער אױסמראַהער בית צלמין וועל-כער עס נאָכט שוין מער ווי טויזנטער יאָהר, פֿערמאָגט אונטער זיינע אַלטע מצבות פֿעהל גרויסע צדיקים, גאונים, אנשים, תורניים און סתם פֿאַלקס-העלדען וואָס האָבען זיך מקריב געווען על קידוש השם...

איינמאָל האָט מען אױף דעם בית-צלמין געגראָבען אַ קרעק, האָט מען זיך אָנגעשלאָגן און אַ שטיין, מ'האָט דעם שטיין אַרױסגעגראָבען און אױף אַהם איז געווען אױסגעקריצט פֿאַל-נערע אױפֿשריטען: "פֿ"ג האַהר החיט, שמת על קידוש השם, שגבר על יצרו יותר מיוסף הצדיק" (דאָ ליגט דער שניידער בחור, וואָס איז געשטאַרבן אױף קידוש השם, וועלכער האָט גאָר געווען זיין יצר הרע משה, ווי יוסף הצדיק).

אױב זי וועט נישט חתונה האָבען; פֿאַר אַהם - וועט זי שטאַרבן אױס לײַזע צו אַהם... דער דופּס האָט לאָנג נישט געטראַכט און געהייסען תּיכף אַרײַן וועלן צו אַהם דעם שניידער-ינגל. בשעת דער בחור איז געגאַנגען צום פּריץ און שוין דער דופּס נוצעמען און זיין קאַבינעט. מיט אַ שמיכל האָט דער דופּס אױפֿ-גענומען דעם יודישען בחור און זיך אַהם געהייסען זעצן און דעם וויי-לען פֿאַטער. אַ צומשטער איז דער בחור גע-בליבען שטעהן און נישט געפֿאָסט וואָס צו טון... ענדליך, ווען ער האָט זיך שוין אַזעק-געוועסט, האָט אַהם דער דופּס דער-צעהלט וועגען דער קראַנקהייט פֿון זיין בת-יחידה און אַהם געזאָגט, אַז ער וועט אַהם געלעבן מאַכען, ער וועט אַהם לערנען אַלע זיבען חכמות, ער וועט אַהם פֿאַר אַ פֿירשט מאַכען, נאָך ער זאָל זיך שמוץ און חתונה האָבען מיט זיין טאָכטער...

צוויי בעדנער פֿאָגל דוכט און פֿנס גוואָרד גענומען דעם בחור פֿון בעט און הויף אַרײַן. אַ גאַנצע נאַכט איז ער אַליין געווען און אַ פֿינסטערען צימער אָהן פֿענסטער פֿערשפּאַרט. צוםפֿאָרגענס האָט אַהם דער פּריץ צו זיך גערופֿען און געפרעגט צו אַהם ער שוין חור בתשובה געווען, אַבער דער בחור שווייגט... דאָן האָט דער פּריץ געזעען אַ בע-פֿעהל: "קענטווען אַהם?" און אײַן אױפֿגעבליק האָט מען דעם בחור געגעבן אַ כאָפּ; פֿון אַהם אַראָפּגעצויגען זיינע מלבושים און נאָ-קעם אַהם אַזעקעלעכע אױף אַ לאַג גער באַנק; פֿיר פֿעסטע הענד האָבען אַהם געהאַלטען ביים קאַפּ און ביי זיי די פֿנס און צוויי מענטשן האָבען געשמוקט מיט פֿאַרשידענע אַרעפֿעס. וועלכע קולות האָבען זיך געטראָפֿן פֿון דעם אומגלעקליכען שניידער-בחור, וועלכענס לייב איז פֿול-צודעקט געוואָ-רען מיט וואַנדערן... גאָהער האָט דער דוכט געהייסען אַהם אַרײַנגענגען. מ'האָט דעם אַזעקעלעכע פֿער-ח'שטען בחור אָנגעטאָהן אַנדערע מלבושים און אַרײַנגעפֿאַכט צום דוכט און צימער, דער פּריץ האָט אַהם חזרער געפרעגט צו אַהם ער שוין ביי זיך געשלאָסען, אַבער דער בחור האָט אױך דאָס מאָל געענטפֿערט פֿעסט און ענטשלאָסען, "ניין"...

נאָך איינגע וואָפען איז דעם דוכט'ן צום בת-יחידה געשטאַרבן. און טון גרויסע עזבות האָט זיך דער דוכט אַליין איינגעזען און שטאַל פֿון זיינע פֿערד...

Dr. med. Rózaner
מפּעציאל-טראַג פֿאַר קינדער-און אַדולט-קרינקעס, בעהאנדלונג פֿון קנעכטליך-פֿערגי-זאָגען.
9 זייעלנא 9
1-טער שטאָק, טעלעפֿאָן 28-98
נעכט אָן פֿון 10-8 און פֿון 5-8

ראטעווען איינצעלנע פערניכטען גאנצע מאסען.

דער מוראדיגער ווידערשפרוה איז וועלכען עס ארבייט דער מענשליכער געדאנה.
(א בריף פון לאנדאן.)

פליהען קען אזא לופט שיף 800 מייל
אן א שעה ד. ה. נישט נאך שטעלער
מי אונטער, אלעמאלס אדער שטארק-
ווינט נאך אסילי פון א קלאנג.
דז נייע לופט-שיף קען זיך אויסהי-
בען אויף א גוואלדיגער הויכקייט פון
35-45 מיטונד פוס, ד. ה. א סך הע-
כער ווי דז העכסטע בערג, און פאל
פון מלחמה קען אזא לופט-שיף און
משך פון א שעה, ארויספליהענדיג פון
ענגלאנד, זיך געפונען אין אנדערע
עק פון אייראפע.

דז סאָפּערדען, וועלכע וועלען גע-
וואַרפֿען ווערען פון דז לופט-שיפֿען,
ווענען אַנגעפֿליגט נישט נאָך מיט קאָר-
דזש אָדער מעלענעס, נאָך אויך מיט
נייע געשטענע גאָזען, איבער וועלכע
מען אַרבייט אַזאַס און אייראָפּע, אַמפּ-
רִיפּאַ, וואַרשיינליך אויך און אַזוינע (און
יאָפּאַן) עס איז שוין אַזאַס אויסגעפֿאַר-
בייט און ענגלאַנד אַ סוף פֿון אַ באַמ-
בע, וואָס וועט 45 פֿור און וועלכע
און אַנגעפֿליגט מיט געשטענע גאָז און
דאָס און נאָך געשט, דאָס לעצטע וואָר-
דז פֿעראַייניגטע שטאַטען אין וואַרשיי-
ליך אויך פֿראַנקרײַך האָבען נאָך משהר
פֿערפֿולקטע באַמבעס.

וויס דז פֿערפֿולקטע און דז פֿעלגנשע
זשורנאַלען ווערען אַזאַס און אייראָפּע
און און דז פֿעראַייניגטע שטאַטען גע-
מאַכט אַנטפֿערטאַנטע פֿאַרשונגען און
פֿער געשטענע גאָז וועלכער האָט געשט
קיינ געדאָך אין קיי קאָליר און וועל-
כער האָלט זיך לאַנג און דער לופט
אזא מיט גאָז קען נישט נאָך פֿעריספֿען
א גאָנצע שטאָדט, נאָך דז אַרמיי, וועל-
כע וועט אַריינקומען אין דער שטאָט,
וועט פֿעריספֿען ווערען און וועט געשט
אסילי פֿעמערקען, און דז לופט און
פֿעריספֿען מען מאַכט פֿירבען מיט גע-
טענע רעגער, וועלכער וועט פֿאַלען
פון דז לופט-שיפֿען א. א. וו.

און דאָס פֿאַר און נאָך אַ קינדער
שפּילעכעל, דער פֿעלגנשעלכער געדאָך
אַרבייט נאָך צוזאַמנעמען נייע פֿער-
ניכטונגען-מאַטעריעל.

ווי מאָדע פֿעס און גאָז פֿעס דער פֿעס-
ליכער מאַח, עס לעבען זיך און און און
צוזאַמען גלייכצייטיג צוויי גענעווייניגע
געדאַנקען, איבער צו ראַטעווען איינ-
ציגע אונד ווידעוואַס, דער צווייטער -
צו פֿערניכטען גאָנצע מאַסען.

**Ogłaszajcie się.
Reklamujcie się
PRZES AKWIZYCIĘ OGŁOSZEŃ
FUCHSA**

**וויכטיג פאר
רעסער-העזער
רעסער-העזער און אלע בע-
זעצונגען מיט פֿאַלע און רונדע
שטעטען פֿאַר שפּאַלע און גרייטע
רייטערס צו צוקומען ביי**

**A. Szlezinger
CEGIELNIA 86,
869 Telefon 24-49.**

Dr. L. LEWITAN
נעהמט און אין דערהייב פון 4 מ
6 אונד צו קליניק-פֿרייען, 11
31 גראַנסהא 31

סוף פון גענעטישע לופט-שיפֿען,
וואָס ווענען צו צוויי סאַן און ווענען
94 פֿוס דז לענג, אַזאַס סאַרפֿער, און
זי פֿאַלט אַראָפּ אויף דער ערד, בילדעט
זי אַ גרוב פֿון 150 פֿוס און דיאָמער-
טער (רויכשניט), עס און זיך לייכט
פֿאַרזשטעלען דעם גורל פון דז, וועל-
כע דער אומגליק האָט געבראַכט אויף
דעם שטח פֿון דז 150 פֿוס, דז באַמ-
בעס וועלען געוואַרפֿען ווערען פֿון
לופט-שיפֿען עטליכע הונדערט מייל
הינטערן פֿראַנט, פֿאַר אַ לופט-שיף
און עס נישט שווער.

מען פֿליגט אַזאַס מיט אַ לופט-שיף
אַרבעט אסילי דעם אַנטלעגנשען
קאַפּאַצאַ, אַ מענטש האָט שוין אַזאַס נישט
וואָס מקאָ צו זיין אַנאַלדער אָדער אַ
ווינט, דז נייע קיינ-לופט-שיפֿען און
ענגלאַנד האָבען מאַכערען פֿון 800-
1200 פֿערד-קראָפֿט, מיט אַזאַס מאַכער
קען דז לופט-שיף אַנטפֿערפֿליהען 300
מייל און אַ שעה און קען זיך אויס-
פֿליהען אויף 1500 פֿוס אין אַ מינוט.

באר-און שאנטאן-מיידלעך. (סאָרעספֿאַנדען פון פֿרעסבורג צום נייעם פֿאלקספֿראַט)

קענטש פֿון דז סענצערן, (זי און
נישט שעה און אונטערפֿאַש א. א. וו.)
און ע-פֿערפֿליכטעס זי דאָך צו האַל-
טען, באַס פֿערקעהרט - מיט ער אַהער
אויספֿליהען דעם פֿילען געהאַלט פֿאַר
דער אַנגאַוועמענס-צייט.

דז דאָזיגע סענצערן זענען סוף
געזעלעכטע און אַנטפֿעלעכטע מיידלעך
פֿון דער גרויס שטאָט, געוועזענע קאַנ-
טאַריסטעס, געשפּאַסט און ביראָ-אַנע-
שפּעלטע, ערזעהערנט און קינדער-
מיידלעך, אַזאַס אויך פֿאַלעבאַטשעס, וואָס
דז עקאַמפּאַשע לאַנג האָט זיי געוואָנע-
נען דערצו, אָדער עס האָט סוף גע-
צויגען צום רוישניגען נאָכט-לעבען, צום
משך גלאַנץ פֿון פֿאַרשפּאַנדעטער הפּערקו-
גלייכצייטיג אַבער רעקורנט זיך אַ
גרויסער טייל פון דז באַר-און שאַנ-
טאַן-מיידלעך פון סענצערן מיט אַ
צווייפֿעלפֿאַסטער פֿערנאָגענהייט, דז
אַרבעטן-רעסע טענעווייניגע זענען פֿאַר
פֿון, קאַנטאַרלי און דז זענען פֿאַלצי-
שפּעטע ווי נישט.

עס און פֿליקט גענוג פֿאַר אַזאַ
מיידל זיך אויסצולענען צוויי דריי
סעקן און מיט דער דאָזיגער מלאכה
קאָ צו אַרומפֿאַרען אַהערן לאַנג, אַ-
זעלכע טאַנ-שולען פֿערמאָגט אויך דז
אונטערנאָממענע אַרומפֿאַרען - אַרומפֿאַ-
רעציע און ווען פֿאַרשטעהט זיך, און
זיי דאַרפֿען אויך קענען און טאַקוואָס
פֿעסער, געשקטער און פֿערפֿאַהרען-
שער אַנצעהן אַ פֿאַלץ און אַרומפֿאַ-
הען פון אַהער דז עסמאָח, זי בעקומט
ראַשית אַ פֿאַרזעכט פון דז וויינען,
וואָס מען פֿערשכורט און ווהשגית, גע-
קומט זיך אויך דאָס אַזאַ גערויפֿענע
געזעלשאַפט געלד, ווייל זי און מיט
דעם גאָס געזעסען אַ געוועזע צייט,
און דער פֿערמאָכטער שפּאַרע און
קיינ תהילים האָבען זיי נישט געוואָנע,
באָן מיט מען שוין מחמת הפֿעלגנשע
געבען אַ שעהנע משהגה, דאָס מעדעל
און נישט געוואָנענען צו טרינקען פֿוס
א גאָס, און פֿאַר ייען דער לעצטער
און אַהער נישט סאַמפּאַש, אַבער אַ
פֿאַר-מיידלעך וועט קיינמאל נישט פֿער-
ווימען קיינ געלענעהייט צו פֿערניכטען
דאָס זענען און אַלגעמיין דז, פֿאַר-
גראַמען, פֿאַללי און פֿונקטען, וואָס
דער באַר-דירעקטאָר, פון פֿרעסבורג
„פֿאַרזינען גריל“, (אַליין אַ געוועזענער
קעלנער) האָט מיר ערקלערט.

דז פֿאַרפֿולקטע פֿון דעם גענעווייניגען
געזעט, ווייט הינטערן סאַנט, אַנצו-
וואַרפֿען אַ פֿאַנגק אויף דעם גענע-
לאַנד, דז פֿאַנגק דאָרף זיין אַזוי גרויס,
און אונטער אַהער איינדרוק זאָל דז
פֿערפֿולקענע נאָך דער שחיטה בעפֿעל
קערנען שרייען נאָך שוואַם.
דז קענטשען מלחמה דאָרף נישט
דויערען קיין 4 מיט אַ האַלבען יאָהר,
אומפֿערשטען אַ וואָך, און דער צייט
דאָרף מען פֿערוואַנדלען און אַזאַס
און שטויב וואָס מער שטאָדט, פֿער-
ניכטען פֿאַרזינען און וואַרשטאַטען,
מען דאָרף, און דאָס פֿיינליכע לאַנד
זאָל מיט זיך פֿאַרשטעלען אַ ים מיט
פֿאַלען און פֿיייער, עס און אויך גלייכע
און יעדע שטאָדט זאָל מיט זיך פֿאַר-
שטעלען נישט נאָך אַ באַרג הירבוא
נאָך אַ גאָנצע פֿאַרמאָדע פֿון משהגה-
כע קערפֿער, און דער מענשעל כער גע-
דאָך אַרבייט עקסנוואַרירט דעם דאָזי-
גען ציל צו דערגרייכען
מיר לעזען אַזאַס ווענען אַ גלייכע

פֿאַרפֿולקטע פֿון דעם גענעווייניגען
געזעט, ווייט הינטערן סאַנט, אַנצו-
וואַרפֿען אַ פֿאַנגק אויף דעם גענע-
לאַנד, דז פֿאַנגק דאָרף זיין אַזוי גרויס,
און אונטער אַהער איינדרוק זאָל דז
פֿערפֿולקענע נאָך דער שחיטה בעפֿעל
קערנען שרייען נאָך שוואַם.
דז קענטשען מלחמה דאָרף נישט
דויערען קיין 4 מיט אַ האַלבען יאָהר,
אומפֿערשטען אַ וואָך, און דער צייט
דאָרף מען פֿערוואַנדלען און אַזאַס
און שטויב וואָס מער שטאָדט, פֿער-
ניכטען פֿאַרזינען און וואַרשטאַטען,
מען דאָרף, און דאָס פֿיינליכע לאַנד
זאָל מיט זיך פֿאַרשטעלען אַ ים מיט
פֿאַלען און פֿיייער, עס און אויך גלייכע
און יעדע שטאָדט זאָל מיט זיך פֿאַר-
שטעלען נישט נאָך אַ באַרג הירבוא
נאָך אַ גאָנצע פֿאַרמאָדע פֿון משהגה-
כע קערפֿער, און דער מענשעל כער גע-
דאָך אַרבייט עקסנוואַרירט דעם דאָזי-
גען ציל צו דערגרייכען
מיר לעזען אַזאַס ווענען אַ גלייכע

פֿאַרפֿולקטע פֿון דעם גענעווייניגען
געזעט, ווייט הינטערן סאַנט, אַנצו-
וואַרפֿען אַ פֿאַנגק אויף דעם גענע-
לאַנד, דז פֿאַנגק דאָרף זיין אַזוי גרויס,
און אונטער אַהער איינדרוק זאָל דז
פֿערפֿולקענע נאָך דער שחיטה בעפֿעל
קערנען שרייען נאָך שוואַם.
דז קענטשען מלחמה דאָרף נישט
דויערען קיין 4 מיט אַ האַלבען יאָהר,
אומפֿערשטען אַ וואָך, און דער צייט
דאָרף מען פֿערוואַנדלען און אַזאַס
און שטויב וואָס מער שטאָדט, פֿער-
ניכטען פֿאַרזינען און וואַרשטאַטען,
מען דאָרף, און דאָס פֿיינליכע לאַנד
זאָל מיט זיך פֿאַרשטעלען אַ ים מיט
פֿאַלען און פֿיייער, עס און אויך גלייכע
און יעדע שטאָדט זאָל מיט זיך פֿאַר-
שטעלען נישט נאָך אַ באַרג הירבוא
נאָך אַ גאָנצע פֿאַרמאָדע פֿון משהגה-
כע קערפֿער, און דער מענשעל כער גע-
דאָך אַרבייט עקסנוואַרירט דעם דאָזי-
גען ציל צו דערגרייכען
מיר לעזען אַזאַס ווענען אַ גלייכע

פֿאַרפֿולקטע פֿון דעם גענעווייניגען
געזעט, ווייט הינטערן סאַנט, אַנצו-
וואַרפֿען אַ פֿאַנגק אויף דעם גענע-
לאַנד, דז פֿאַנגק דאָרף זיין אַזוי גרויס,
און אונטער אַהער איינדרוק זאָל דז
פֿערפֿולקענע נאָך דער שחיטה בעפֿעל
קערנען שרייען נאָך שוואַם.
דז קענטשען מלחמה דאָרף נישט
דויערען קיין 4 מיט אַ האַלבען יאָהר,
אומפֿערשטען אַ וואָך, און דער צייט
דאָרף מען פֿערוואַנדלען און אַזאַס
און שטויב וואָס מער שטאָדט, פֿער-
ניכטען פֿאַרזינען און וואַרשטאַטען,
מען דאָרף, און דאָס פֿיינליכע לאַנד
זאָל מיט זיך פֿאַרשטעלען אַ ים מיט
פֿאַלען און פֿיייער, עס און אויך גלייכע
און יעדע שטאָדט זאָל מיט זיך פֿאַר-
שטעלען נישט נאָך אַ באַרג הירבוא
נאָך אַ גאָנצע פֿאַרמאָדע פֿון משהגה-
כע קערפֿער, און דער מענשעל כער גע-
דאָך אַרבייט עקסנוואַרירט דעם דאָזי-
גען ציל צו דערגרייכען
מיר לעזען אַזאַס ווענען אַ גלייכע

פֿאַרפֿולקטע פֿון דעם גענעווייניגען
געזעט, ווייט הינטערן סאַנט, אַנצו-
וואַרפֿען אַ פֿאַנגק אויף דעם גענע-
לאַנד, דז פֿאַנגק דאָרף זיין אַזוי גרויס,
און אונטער אַהער איינדרוק זאָל דז
פֿערפֿולקענע נאָך דער שחיטה בעפֿעל
קערנען שרייען נאָך שוואַם.
דז קענטשען מלחמה דאָרף נישט
דויערען קיין 4 מיט אַ האַלבען יאָהר,
אומפֿערשטען אַ וואָך, און דער צייט
דאָרף מען פֿערוואַנדלען און אַזאַס
און שטויב וואָס מער שטאָדט, פֿער-
ניכטען פֿאַרזינען און וואַרשטאַטען,
מען דאָרף, און דאָס פֿיינליכע לאַנד
זאָל מיט זיך פֿאַרשטעלען אַ ים מיט
פֿאַלען און פֿיייער, עס און אויך גלייכע
און יעדע שטאָדט זאָל מיט זיך פֿאַר-
שטעלען נישט נאָך אַ באַרג הירבוא
נאָך אַ גאָנצע פֿאַרמאָדע פֿון משהגה-
כע קערפֿער, און דער מענשעל כער גע-
דאָך אַרבייט עקסנוואַרירט דעם דאָזי-
גען ציל צו דערגרייכען
מיר לעזען אַזאַס ווענען אַ גלייכע

פֿאַרפֿולקטע פֿון דעם גענעווייניגען
געזעט, ווייט הינטערן סאַנט, אַנצו-
וואַרפֿען אַ פֿאַנגק אויף דעם גענע-
לאַנד, דז פֿאַנגק דאָרף זיין אַזוי גרויס,
און אונטער אַהער איינדרוק זאָל דז
פֿערפֿולקענע נאָך דער שחיטה בעפֿעל
קערנען שרייען נאָך שוואַם.
דז קענטשען מלחמה דאָרף נישט
דויערען קיין 4 מיט אַ האַלבען יאָהר,
אומפֿערשטען אַ וואָך, און דער צייט
דאָרף מען פֿערוואַנדלען און אַזאַס
און שטויב וואָס מער שטאָדט, פֿער-
ניכטען פֿאַרזינען און וואַרשטאַטען,
מען דאָרף, און דאָס פֿיינליכע לאַנד
זאָל מיט זיך פֿאַרשטעלען אַ ים מיט
פֿאַלען און פֿיייער, עס און אויך גלייכע
און יעדע שטאָדט זאָל מיט זיך פֿאַר-
שטעלען נישט נאָך אַ באַרג הירבוא
נאָך אַ גאָנצע פֿאַרמאָדע פֿון משהגה-
כע קערפֿער, און דער מענשעל כער גע-
דאָך אַרבייט עקסנוואַרירט דעם דאָזי-
גען ציל צו דערגרייכען
מיר לעזען אַזאַס ווענען אַ גלייכע

פֿאַרפֿולקטע פֿון דעם גענעווייניגען
געזעט, ווייט הינטערן סאַנט, אַנצו-
וואַרפֿען אַ פֿאַנגק אויף דעם גענע-
לאַנד, דז פֿאַנגק דאָרף זיין אַזוי גרויס,
און אונטער אַהער איינדרוק זאָל דז
פֿערפֿולקענע נאָך דער שחיטה בעפֿעל
קערנען שרייען נאָך שוואַם.
דז קענטשען מלחמה דאָרף נישט
דויערען קיין 4 מיט אַ האַלבען יאָהר,
אומפֿערשטען אַ וואָך, און דער צייט
דאָרף מען פֿערוואַנדלען און אַזאַס
און שטויב וואָס מער שטאָדט, פֿער-
ניכטען פֿאַרזינען און וואַרשטאַטען,
מען דאָרף, און דאָס פֿיינליכע לאַנד
זאָל מיט זיך פֿאַרשטעלען אַ ים מיט
פֿאַלען און פֿיייער, עס און אויך גלייכע
און יעדע שטאָדט זאָל מיט זיך פֿאַר-
שטעלען נישט נאָך אַ באַרג הירבוא
נאָך אַ גאָנצע פֿאַרמאָדע פֿון משהגה-
כע קערפֿער, און דער מענשעל כער גע-
דאָך אַרבייט עקסנוואַרירט דעם דאָזי-
גען ציל צו דערגרייכען
מיר לעזען אַזאַס ווענען אַ גלייכע

פֿאַרפֿולקטע פֿון דעם גענעווייניגען
געזעט, ווייט הינטערן סאַנט, אַנצו-
וואַרפֿען אַ פֿאַנגק אויף דעם גענע-
לאַנד, דז פֿאַנגק דאָרף זיין אַזוי גרויס,
און אונטער אַהער איינדרוק זאָל דז
פֿערפֿולקענע נאָך דער שחיטה בעפֿעל
קערנען שרייען נאָך שוואַם.
דז קענטשען מלחמה דאָרף נישט
דויערען קיין 4 מיט אַ האַלבען יאָהר,
אומפֿערשטען אַ וואָך, און דער צייט
דאָרף מען פֿערוואַנדלען און אַזאַס
און שטויב וואָס מער שטאָדט, פֿער-
ניכטען פֿאַרזינען און וואַרשטאַטען,
מען דאָרף, און דאָס פֿיינליכע לאַנד
זאָל מיט זיך פֿאַרשטעלען אַ ים מיט
פֿאַלען און פֿיייער, עס און אויך גלייכע
און יעדע שטאָדט זאָל מיט זיך פֿאַר-
שטעלען נישט נאָך אַ באַרג הירבוא
נאָך אַ גאָנצע פֿאַרמאָדע פֿון משהגה-
כע קערפֿער, און דער מענשעל כער גע-
דאָך אַרבייט עקסנוואַרירט דעם דאָזי-
גען ציל צו דערגרייכען
מיר לעזען אַזאַס ווענען אַ גלייכע

פֿאַרפֿולקטע פֿון דעם גענעווייניגען
געזעט, ווייט הינטערן סאַנט, אַנצו-
וואַרפֿען אַ פֿאַנגק אויף דעם גענע-
לאַנד, דז פֿאַנגק דאָרף זיין אַזוי גרויס,
און אונטער אַהער איינדרוק זאָל דז
פֿערפֿולקענע נאָך דער שחיטה בעפֿעל
קערנען שרייען נאָך שוואַם.
דז קענטשען מלחמה דאָרף נישט
דויערען קיין 4 מיט אַ האַלבען יאָהר,
אומפֿערשטען אַ וואָך, און דער צייט
דאָרף מען פֿערוואַנדלען און אַזאַס
און שטויב וואָס מער שטאָדט, פֿער-
ניכטען פֿאַרזינען און וואַרשטאַטען,
מען דאָרף, און דאָס פֿיינליכע לאַנד
זאָל מיט זיך פֿאַרשטעלען אַ ים מיט
פֿאַלען און פֿיייער, עס און אויך גלייכע
און יעדע שטאָדט זאָל מיט זיך פֿאַר-
שטעלען נישט נאָך אַ באַרג הירבוא
נאָך אַ גאָנצע פֿאַרמאָדע פֿון משהגה-
כע קערפֿער, און דער מענשעל כער גע-
דאָך אַרבייט עקסנוואַרירט דעם דאָזי-
גען ציל צו דערגרייכען
מיר לעזען אַזאַס ווענען אַ גלייכע

פֿאַרפֿולקטע פֿון דעם גענעווייניגען
געזעט, ווייט הינטערן סאַנט, אַנצו-
וואַרפֿען אַ פֿאַנגק אויף דעם גענע-
לאַנד, דז פֿאַנגק דאָרף זיין אַזוי גרויס,
און אונטער אַהער איינדרוק זאָל דז
פֿערפֿולקענע נאָך דער שחיטה בעפֿעל
קערנען שרייען נאָך שוואַם.
דז קענטשען מלחמה דאָרף נישט
דויערען קיין 4 מיט אַ האַלבען יאָהר,
אומפֿערשטען אַ וואָך, און דער צייט
דאָרף מען פֿערוואַנדלען און אַזאַס
און שטויב וואָס מער שטאָדט, פֿער-
ניכטען פֿאַרזינען און וואַרשטאַטען,
מען דאָרף, און דאָס פֿיינליכע לאַנד
זאָל מיט זיך פֿאַרשטעלען אַ ים מיט
פֿאַלען און פֿיייער, עס און אויך גלייכע
און יעדע שטאָדט זאָל מיט זיך פֿאַר-
שטעלען נישט נאָך אַ באַרג הירבוא
נאָך אַ גאָנצע פֿאַרמאָדע פֿון משהגה-
כע קערפֿער, און דער מענשעל כער גע-
דאָך אַרבייט עקסנוואַרירט דעם דאָזי-
גען ציל צו דערגרייכען
מיר לעזען אַזאַס ווענען אַ גלייכע

פֿאַרפֿולקטע פֿון דעם גענעווייניגען
געזעט, ווייט הינטערן סאַנט, אַנצו-
וואַרפֿען אַ פֿאַנגק אויף דעם גענע-
לאַנד, דז פֿאַנגק דאָרף זיין אַזוי גרויס,
און אונטער אַהער איינדרוק זאָל דז
פֿערפֿולקענע נאָך דער שחיטה בעפֿעל
קערנען שרייען נאָך שוואַם.
דז קענטשען מלחמה דאָרף נישט
דויערען קיין 4 מיט אַ האַלבען יאָהר,
אומפֿערשטען אַ וואָך, און דער צייט
דאָרף מען פֿערוואַנדלען און אַזאַס
און שטויב וואָס מער שטאָדט, פֿער-
ניכטען פֿאַרזינען און וואַרשטאַטען,
מען דאָרף, און דאָס פֿיינליכע לאַנד
זאָל מיט זיך פֿאַרשטעלען אַ ים מיט
פֿאַלען און פֿיייער, עס און אויך גלייכע
און יעדע שטאָדט זאָל מיט זיך פֿאַר-
שטעלען נישט נאָך אַ באַרג הירבוא
נאָך אַ גאָנצע פֿאַרמאָדע פֿון משהגה-
כע קערפֿער, און דער מענשעל כער גע-
דאָך אַרבייט עקסנוואַרירט דעם דאָזי-
גען ציל צו דערגרייכען
מיר לעזען אַזאַס ווענען אַ גלייכע

מאָטען און גרויסע שפּעלן, פֿערייטער
פֿערקלענערט ווערען, דז לופט-שיף און
דאָס אונטערנאָמען-שפּעל פֿערניכטעס
דז בערייטונג פֿון אַ גרויסער אַרמיי
אָדער אַ גרויסען פֿלאָט.
דז מלחמה, ווענען וועלכער דז מל-
כות טראַכטען אַ סוף, וועט קומען נישט
אין אַ יאָהר און נישט אַ צוויי יאָהר
אַרום, אַבער זי וועט קומען, זי וועט
געפֿעהרעט ווערען היינטעוועלכען און דער
לופט און אונטערן וואַסער, און וועט
געריכטעט ווערען נישט געגען דער
פֿיינליכער אַרמיי, נאָך געגען דער גאָנ-
צער פֿעלעקערונג פון דעם פֿיינליכע-
כען לאַנד, לויט דעם געדאַנק פון דעם
פֿערמאָכטען דייטשען מיליטער-פֿעלדמאַרש
קלאַווערליך און דער ציל פֿון דער קאַנ-
פֿענער מלחמה וואָס געפֿער צו געווען
דז הויפט - לעבענס-קראַפֿט פֿון דעם
שונא און שפּעל זי צו פֿערניכטען.
דער ציל פון דער לופט-מלחמה און
נישט דער צוזאַמענשטויס מיט דער
גענעווייניגען אַרמיי אויפֿן פֿראַנט, נאָך

פֿאַרפֿולקטע פֿון דעם גענעווייניגען
געזעט, ווייט הינטערן סאַנט, אַנצו-
וואַרפֿען אַ פֿאַנגק אויף דעם גענע-
לאַנד, דז פֿאַנגק דאָרף זיין אַזוי גרויס,
און אונטער אַהער איינדרוק זאָל דז

איז ווארד פון ליידיענשאפט.

(ר א מ א ק)

בעת מעשה איז מיט דער גאס אדורך צופיס א ס'ער, אג-
בסין און א לאנגען אויפער-מלבוש מיט זעלבערע קנעס, און
קורצע סאמעטעס שטארקווארען, הילכע שטיוועל און א לאנגען
אויפער-קעמלעטען פעלן.
אויף זיין קאפ איז געווען ארויס-ער קט א ברייט-ראנד?
גער היט.

בסך חכל איז ער געווען א פאר שרנס פון דער טיר, און
וועלכער עס איז אריין אהרן פראנק מיט ד' אנטאליענער.
דערוועגנדיג זיי האט דער פויער א ציטער געטון, און
איז שטעל אפגעשטאנען פון דער טיר, אונדזשטעלענדיג זיך
אין א זייטגאנג ווינקל.

— ס'איז אהרן פראנק, דער פראנקווארער וועלכערניק! —
האט ער ארויסגעשטעלט — און יענע צוויי, און דערקען זיי
גוט, דאס איז דער אנטאליענער מיט זיין פרוי, וואס האבן
סיר געהאלטען צו מקור זיין פראנק. וועגן וואס האבן זיך
דאס ד' דאזיגע מענטשן צוזאמגעקומען? דאס איז צופיס שטע-
קען א גרויסע פערברעכען — אזוי וואס ס'איז דאס הארץ! און...
אפער טעקי קום איך איצט אן אף ד' שווערן פון מיין אוועק
געהויבער טויטער פרוי? איך וועל זיך נישט ריזערן פון
דאנען, ביז און וועל נישט דערגעהן, וועגן וואס דאס האנדעלס
זיך! און וועל דאס אפוארמען ד' אנטאליענער, זיי גאנצשטערן.
און דערווייטען זיך דעם גאנצען אמת! ביי פראנק'ן, רעכען
אין, וועט עס מיר שווערער אקומען!

לויטער — דאס איז געווען דער פערקליידער פויער —
האט אנטהאלטען צו שפרייטן זיין און צוויינ'לעכע דעם הויז,
נישט אראפגעזענדיג אן אויג פון דער טיר, און וועלכער ד' דריי
פערשויבן וועגן פרייער אריין.

ער איז אזוי א לאנגע צייט ארוםגעגאנגען, און דאס גע-
דולד האט איהם שיער געלאזט פון ווארטן.

ד' קלויסטער-גליקער האבן אנטהאלטען צו קלענען, און
ד' התפללים האבן, אפריכטענדיג ד' מיטגא-תפלה, אנטהאלטען
זיך צוריקצוקערן פון קלויסטער א היים.

ד' סיר פון פראנק'ס שטוב האט זיך נאך נישט געפערט,
און ד' אנטאליענער האבן זיך נאך אלץ נישט געוויזען און
דרייטען.

פליצליך האט זיך לויטער אפגעשטעלט.

ער האט דערוועגן, ווי אויפ'ן גאס און ארויס לויטערלעך.
פערניכטענדיג און געהען דאס געלעבט אויפ'ן קאפ.
האט זי זיך איילענ געלאזט שפרייטן מיט ד' קרומע שמאליע
געסלעך פון דעם יודישען קווארטאל, וואס זי וואלט מורא
געהאט פאר פערברעכענען.

לויטער האט זי גאנצעשפירט, און גאנצענע גען זי שרנס
נאך טרנס אויף איהר גאנצען וועג ביז צו דער קירכע, צו וועל-
כער זי איז צוגעקומען.

דער הויפט-איינגאנג פון דער קירכע איז געווען געשלאסן
סען, ווייל ד' גאטעס דינסט האט זיך שוין געענדיגט.

לויטערלא איז אונדזשטענדיג ווייטער, און אריין אנדעווע-
ניג מיט א דינסטער-סיר.

לויטער איז איהר נאכגעגאנגען.

און דער קירכע איז שוין קיינער נישט געווען, ד' זון
שטארקלעך האבן זיך געשפילט אויף ד' הילצערנע בענען.

דורכשלאגענדיג זיך דורך די פארזעצטע שווערן פון ד' הילכע
שפרייטע פונסטער; ביים אלטער האבן זיך געברענט לילכע.
לויטער האט נישט אראפגעלאזט זיין בליק פון לויטערלעך,
וועלכע איז געבליבען שטענדיג ביי ד' טרעפערלעך פון אלטער
זי אנטאליענערן האט מיט א הילכען קול אונטערוועגן:
— וואס איז עס? שוין-וועט איז דער גלח אויך פוועק.
און נישטע דא קיינער פאר וועמען זיך מתורה צו זיין, פאר
וועמען אונטערוועגן דאס הארץ, אז דער שטיין וואס ליגט אויף
איהם וואל אראפאלען! איך וועל דאך נישט אריבערטרעטן
דעם סור, וואס מאכטערס מיין נשמה! איך מוז זיך ארויסוואנדן
אונטען וועל איך דערשטענס ווערען!

דא האט לויטער בעמערקט, ס'רעל פון אלטער.

ער האט זיך שטעל אריינגעקוקט אהין, אין בעמערקט
אויף א שטחל ליינען א שווארצען מלבוש פון א גייטלעכען.
האט ער נישט געמאכט קיין שהייה, אונטערן דעם מלבוש
אויף זיין פעל, ארויסגערוקט אויפ'ן קאפ א שווארץ סאמעטען
היטעלע, וואס איז דא אויך דערגעגען געלענען, און איז פא-
מעלעך ארויס פון אלטער.

ער האט זיך אונטערוועגן ארויסגערוקט פארענט דעם
בויך, און מחמת ער האט פאר זיין ארויספארן קיין פראנק אפ-
געווארען זיינע וואנטעס — האט ער אויסגעוועהן, ווי אג'ע
טער גלח.

ער איז צוגעגאנגען צו לויטערלעך, און אונדזשטענדיג זיין
האנד אויף איהר פלייצע.

ד' אנטאליענערן איז געשטאנען אויף ד' קניע, אין האט,
ווייזט אויס, תהפלה געווען.

א קוק-איינענדיג אויפ'ן פלומערשט'ען גלח, האט זי צוגע-
טראגען צו איהרע ליינען דעם ברעג פון זיין שווארצען מלבוש
אין מיט א ציטערנדיגן קול ארויסגעוואנט:

— גאט האט אייך מיר אהרגעשטעקט, הייליגער פאטער!

איהר האט דא פאר זיך א פרוי, וואס לעכצט צו מתורה-זיין
זיך און איהרע שווערע חטאים, כרי און דער נשמה וואל איהר
לייטער ווערען, און נאך דער האר וואל איהר מוחל זיין! איך
בעט אייך, הייליגער פאטער, האלט אויס מיין וידוי, און
קריגט פאר מיר ארויס ד' מחילה פון דעם אויבערשטע!

— ד' צייט פון יודוי, איז פערביי! — האט געזענטערט
דער פלומערשט'ער גלח — נאך ווען מענטשן קומען זיך צוזאמען
און גאטס נאמען, איז ד' צייט נישט וויכטיג! קאנטע זיך פאר
מיר מתורה-זיין דא אויף ד' טרעפערלעך און דיינע חטאים!

אויב איך וועל זיין ביכולת ארויסצוקריגען פאר ד' דעם חסד
פון גאט, וועל איך עס נישט אויסמיינען צו טון!

מיט ד' דאזיגע ווערטער האט זיך לויטער אונדזשטענדיג
אויף איינע פון ד' טרעפערלעך, און לויטערלא איז געבליבען
שטענדיג אויף ד' קניע.

אדורכגענומען פון גרייטקייט אויף חרטה און תשובה,
האט זי נישט געהאט קיין דרייטקייט צו קוקען דעם גלח אין
פנים אריין, און ווען זי וואלט עס אפילו יא געטון, וואלט זי
סיי-זי נישט דערקענט און דעם פלומערשט'ען חטוב'ען גייסט
ליכען יענעם מענטשן, וועלכען זי האט צוזאמען מיט איהר
מאן ארויסגעצויגען פון טיר, און אפער דעם סויטען קער-
פער, פון וועלכענס ווייב, זי מיט איהר מאן האט זי געקלענען
אפצוהווען א שרעקליך פערברעכען.

אונט האט זיך לויטער אונדזשטענדיג אויף אונט אפ'ן און
זיין פנים איז געבליבען אין א שטעלען.

— רעד-וועט! — האט ער זיך אפגעוועגן — און וואס
וועלסטו זיך מודה ומתודה זיין?

— מיין מאן און איך — האט לויטערלא שטאמלענדיג אג-
געהויבען — מיין מאן און איך זענען מיט עטליכע יאהר צוויק
אונדזשטענדיג קיין עסטרייך אלס גרויסע אג'ע-לייט מיט ברויט

מיה און מאטערניש האבן זיך אונדזשטענדיג קיין פראנק. דא
האבן זיך אונדזשטענדיג און געבליבען וואוינען אין א קליי-
נער פונסטער קאסע אויפ'ן ברעג טיין, און זיך אריינגעשטענען
אין דער גאנצער פארן דארף, און וועלכען אונדזער קאסע איז גע-
שטאנען, נישט לאנג פאר'ן אנהויב קריג און אונדז איינגעשלאסען
א געדאנק, אז מיר וועלען קאנען זעהר רייך ווערען, ווען מיר
וואלען אויסוואנדען דעם אומשטאנד, וואס אונדזער קאסע געלויבט
זיך ביי א סאמען ברעג טיין. אזוי ווי דער שטראם פון טיין
האט צוגעשלאסען צו אונדזער ברעג דאס אלץ, וואס איז דער
שטאם פראג פליכט אריינגעווארען ווערען און טיין אריין, איז
אונדז איינגעשלאסען, אז ס'איז א פלאן צו אראפלאזען און טיין
גרויסע געצען און קאפען אין זיי טויטע קערפערס פון זעלבסט,
מערדער... ד' דאזיגע טויטע קערפערס, הייליגער פאטער!
ד' טויטע קערפערס... איך האב נאך קיין מיט נישט צו מודה
זיין זיך! איך שווער אייך, אז איך האב און דער זאך אנטהיל-
גענומען נאך צוליב מיין מאנס דראגונגען... ער פלעגט ד' ד'
טויטע קערפערס צושניידען אויף שטעקע, און אויסארבייטען
פון זיי קאלבאסעס. דערנאך פלעגט ער זיי דורך דער פער-
מיטלונג פון דעם יודען פערקויפטן און פראג פאר גרויסע
געלדער!

לויטער'ן איז א ציטער דורכגעלאפען אונדזערן לייב,
ווען ער האט דערהערט ד' דאזיגע רייד, און ער האט זיך גע-
מוזט שטארק געהען אן ד' הענד אריין, כרי ער וואל נישט
ארויספלאזען מיט עפ'ס א גארשקייט, און זיך דערמאנען ארויס-
געבען

— דו האסט זיך שווער פערזוננען! — האט ער זיך
אפגעוועגן — דער אפער, וואס קומט צו גאט מיט א חרטה-
געשעה, קאן האבען אויף זיין חסד אין מחילה! זאג דעם גאט
צען אמת! זאג, וואס איז ווייטער געווען?

— געלעבט — האט לויטערלא מיט א ציטערנדיגער שטעלע
פארמבעזעצט — געלעבט האבן מיר ארויסגעשטעלט אויפ'ן
ברעג צוויי טויטע קערפערס פון א הילכען שעהנעם מאנטפער-
שטין און פון א תערליך שעהנער בלאנדער פרוי, וואס איז עה-
ליך געווען צו א מלאך! דער מאנטפערשטין איז זיך צו זיך
געקומען, און איך קען אייך פערזוננען, אז און דעם האט ער
מיר פ'ל צו פערדאנקען! דאס האט מיך פ'ל ארבייט געקאסט
ד' פרוי אפער האב איך נישט געקענט אפראטעווען, און מיר
האבען זי געהאלטען פאר א טויטע! דער מאנטפערשטין איז גע-
ווען אויסאר זיך פאר צער, קוקענדיג אויף איהר, און איך בין
שטארק געזינדרט געווען פון זיין עגמט נשם. מיין מאן האט
מיר אפער געצוואונגען אריבערצוטראגען און אונדזער קעלער
איהר קערפער, וועלכען מיר האבן פרייער געהאט מקדש גע-
ווען אויפ'ן בית-עולם, כדי... אפער וואס איז עס מיט אייך,
הייליגער פאטער! וואס? אפילו איהר, א גייסטליכער זענט
נישט ביכולת אויסצוהערען מיין גרויזאמען וידוי?

און פאקטעס — לויטער האט אפערשטענדיג קרעכען גע-
טון, און פערשטעלט דאס פנים מיט ד' הענד.

יעדעס ווארט לויטערלא האט איהם פערשטאמט געוואל-
דיגע שטערצען, ווייל ער האט דאך דאס אלץ געהערט רעדען,
וועגען זיין אייגענער פרוי.

לויטערלא האט גארנישט אנטהאלטען חושד צו זיין, אז
זי געפ'ט זיך און א מוראדיגער סכנה: לויטער האט זיך א
קאפ געטון פאר'ן קינוואל, און זי שיער נישט דער'הרג'עט
אויפ'ן ארס. — ער האט זיך אפער נעשטארקט, און זיך בעזונט,
אז ער מוז איהר ווי אויסהערען ביזן סוף.

— רעד ווייטער! — האט ער ארויסגערוקט פערשטענדיג-
מעסען דעמאל, ווייל ער האט זיך שוין געוויזען צו אפערמעל-
טענען — ענדען דיין וידוי, און גיב אפער דעם רייגעם אמת,
ווי גרויזאם ער וואל נישט זיין!

(פארטזעצונג קומט.)

נעמען ווען דער יונגערמאן איז אפער
נישט אפגעשטאנען, האט זי שטרענג
א קוק געטון אויף איהם און געוואנט:
— הערט און וועל נעמען פון
אייך דאס געלד, אפער מיט איין בע-
דינג: איהר מוזט נעמען מיין אד-
רעס און מיר צוזאגען צו קומען צו
מיר היינט אויפדערגאכט, וועל איך עס
צוריקקעהרען!

דער יונגערמאן האט ארויסגענומען
זיין נאט-קיי-כעלעב און פערשטיינען
דעם אדרעס.

און אפער איז ער געקומען, זי
האט איהם געוואלט צוריקגעבען דעם
חוב, ער האט זי אפער צוגערעדט, זי
וואל עס נישט, דער סוף איז געווען,
אז ווען דאס מעדעל איז פערבליבען
פליין, האט זי געהאט נאך מפהר געלד
ווי פרייער, אייער דער יונגערמאן
איז צו איהר געקומען.

פון דעמאלט אן האט זי יעדעס
מאל, ווען זי האט געוואלט פארהערן
מיט'ן טראמא, פערברענגען און דער
היים דאס מייסטער'ל מיט געלד.

עפ'לעך: און א יאהר ארום האט דאס
ינגע שעהנע מעדעל זיך געקויפט אג'א-
טאמאביל פון דעם געלד, וואס זי
האט אפגעשטארט, פארהענדיג אויפ'ן
טראמאוי.

א נומער חלום.

פריי: ס'האט זיך מיר זי באלעט גע-
חלום'ט, אז איך בין געווארען א מ-
ליאנערשע; וואס זאגסטו צו דעם חלום?
מאן: האסטו נישט בעדארפט אויפ-
שטעהן...

א שפארעוויג מעדעל.

ווען דאס יונגע מעדעל איז ארויף
אויפ'ן טראמאוי, האט זי זיך געלאפט,
אז זי האט נישט מיט וואס צו בעצא-
לען פאר'ן פארהערן, ווייל זי האט דאס
סייכטער'ל מיט געלד פערברענגען און
דער היים.
אג'אומעקאנטער יונגערמאן, וואס
האט גראד ארויסגעשטענען אג'איינעם
מיט איהר, האט צוועהענדיג איהר
פערדענע היים, זעהער העפלעך זיך
אונדזשטענדיג:
— ערלויבט מיר, פרייליין, בעצא-
לען פאר אייך!
דער יונגערמאן האט זיך אוועקגע-
זעצט לעבען איהר און איהר אונדזשטע-
טען א ביסעל געלד:
— איהר קענט דאך נישט פערבליי-
בען א גאנצען טאג אהן א גראשען! —
האט ער געזאגט.
דאס מעדעל האט איהם בעדאנקט
פאר זיין פריינדליכקייט, נאך קיין
געלד האט זי פון איהם נישט געוואלט

הומאר דער קונדס

אונזער צייט.

זינגער,
שפרינגער
קאפ-פערקלונגער
גיבען אונזער צייט דעם טאג.
קורצע האר און קורצער שכל,
א געווייזן צו שר היכל
און א קענטשאלט צו שאלאן.
לעקער,
וועקער,
מינען-קלעקער
לויטען-אום מיט ווייט און קאפ'
אפגעשלאסען גענערלעך,
אפגעריבענע מעדאלען,
אויסגעוואשען ראדקאלען —
שפרינגען נישט און שרייען "האפ!"
גוידער,
פרייער,
פלאיער,
פאקטעל דריי און אויגען-וואונק,
פליענעלעכען-טאנעלעך,
גראפע רייד און צוגארטען.

און איהר קאנט זיי אלע גלעטען
פאר א פערס און פאר א טרונק.
מונטע,
סמונטע,
קאלעמונטע
און ד' צייט אהן וואל און שפאלץ:
שווערע אויסגעברויכטע מענער,
הייבער — פאלקסטרעפ שפענער,
און עס קרעכט דער מענטשן קענער:
— כאפט דער טייזעל אלץ מיט אלץ
א מענטשען-קענער.
אמועסטיע.
ליבע סוחרים פון גאנץ וועלטען,
כ'וועל א שמחה אייך דערצוהאלען,
ס'וועט אייך זיכער זעהער שמעקען,
און איהר וועט ד' פלינגער לעקען:
שוין! פערקעט אן אלץ צרות:
איהר וועט לעבען זיך ד' שררום;
ר'וועט שוין אויפהערען צו קרענקען —
מען וועט אייך ד' שטייער שטענקען.
איהר וועט מעהר זיך שוין נישט דארפן
פון ד' פלינגעס שטאקען ווארפען.

פון דעמאלט אן האט זי יעדעס
מאל, ווען זי האט געוואלט פארהערן
מיט'ן טראמא, פערברענגען און דער
היים דאס מייסטער'ל מיט געלד.
עפ'לעך: און א יאהר ארום האט דאס
ינגע שעהנע מעדעל זיך געקויפט אג'א-
טאמאביל פון דעם געלד, וואס זי
האט אפגעשטארט, פארהענדיג אויפ'ן
טראמאוי.

פּעקאַנט מאַכונג. די בעוואוסטע וואָר-
שאַפּער פֿירמע א. נ. J. KRZYPÓW
לאָדז, 16 פּענערקטא 16
א מעבעל-ראַגער
קלייט און פּערקלייט אַלערליי מעבעל,
ראַפּען, אַנטיקען און פּעלצען. כִּיקוף
פּאַנעלעס, ניי מאַשנען, ווּז אױך טאָרדע
פּאַנעלעס, און כִּיאָהל די העכסטע
פּאַנעלעס און אַנצערציגט אײַך!
682

רעפארמאציע (פאר די מענדע קראנטע)		
פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערפאלדיך דעמאנסטראציעס		
"SALUS"		
אין סטאנציע טעלעפאן דעמאנסטראציעס - פון 9-11 און 2 נאכט.		
41 סטעי. 46-65		
פון 1 - 12	אויפן האלץ און קראנקהייטען	ד"ר. ראקאווסקי
פון 1 - 2 און 5 - 7	אנצערלעכע קראנקהייטען	ד"ר לאנדסאה
פון 11-12 און 4.30-6	קינדער קראנקהייטען	ד"ר דינענזאה
פון 1-2 און 6.30-7.30	פראגראם קראנקהייטען	ד"ר ווייס
פון 2.30 - 3.30, 5.30-6.30 דעמאנסטראציע פון 1-2	פראגראם קראנקהייטען און אקסערצייזעס	שמעל אוסט
פון 7-8 און 11.30-1	הויט ווערענדיגע און נעלעכעס קראנקע	ד"ר זעלעווא
פון 10.30 - 12.30	אויפן קראנקהייטען	ד"ר גאלדבערג
פון 3-5 און 11-12	אנצערלעכע קראנקהייטען	ד"ר גאלדבערג
פון 4-7 און 9.30-12	זאגן אין בילד קראנקהייטען	זאגן ארום פון לאנדסאה סא. נעלבערג
אפטריוועטע, אפערעציעס, איינסטעלונגען, אקען-שטעלען, אלעריי זאגן. לייזע, (ווי ארום, פלעגט, בילד אין) דו-פלייכטונגען און רעסענציעס. נאכמען קורס פאר שטאמלער. געפארטע היילע בעראטונגען פאר מי- טערס קונסטליכע צייט קאראנטע, געלענע בריקען, פלעגט א.א.וו.		
ספעציעלע קורסען פאר שטאמלער היימען אין שטאט.		

וויכטיג פאר לעמניקעס!
בעפאר איהר געהט קויפן, אָבער צייט
אײַך, - דאָס נאָר אַן דער פּאַטענט
ש. שוואַרצאוויס
24 פּאַטענט 24
געקומען איהר שטעט אויף לאנד אין גרויסע אויסוואַל:
„פאַטענטירטע פּעלד-בעטען פון דער געוואלטער מאַרק-
Palma Patent“ מיט אַ גאָראָנטיז אויף 3 יאָר,
מעטאַל-בעטען, לע שאַכעס, האַמאַכעס, קינדער-בעטלעך,
קינדער-שפּאַציר-וואָגנעס זי 60 זײַ,
פּעלד-בעטען מיט ווענטלעך זי 18 זײַ,
אלעס צו האַנדורעניץ-פּרייזען!

האנשטאנדט דורך דער עלעקטראניע.
ער סוויר האבען א ליכטיג לעבען!
זאל קומען צו דער געזאמלער פארמ
ראט ביין
האנסטאנטינער 3
בע מנהלם אויף אלע ארט עלעקטרישע אנלאגן.
און קראפט גרויסער אויסוואהל פון עלעק-
טראקטערן. צו ערמעגליכען פראדוקציע.
עומט און אפצוראיינט און!

Paryski Zakład Fotograficzny
wł. H. SROKA, Brzezińska 69

מאמץ בעצמנו, דאס איז דא אפציער-ארבייט, ווערענדיגט אונזערע
גראפיקעס אין פארשידענע, ווערט אויך אנגענומען פארשידענע
פאטאגראפיע ארבייטן פאר אנדערשע-אייגען. א. ב. פאר קעגן
אנערע אויפנאמען באשונדעלעכע, א ספעציעלע אפטיילונג פאר
קלישעס פון פ-אד-פאר-דריק (פאטא-טוייט עטארד), פארבעטן
"ישען פאר קלאריפיקאציע" לויט די מעטאד "Autochrome"
Lum. ere גראפיק-אויפנאמען פון שול-קאדער צו ווערן א קלענע טרייטען.
ספעציעלע הילף פאר ארטאסטשע קרייזן. די גראפיק ווערט אויסגע-
פיהרט שנעל, א נאכדריק און ריפער.
צופאקער מ'קען טראפויי נאכער א.
מיט אפטיילונג ה. סראקא.

פרידלנדר
 נאמל וירבער פליקל הייליגסטע ציהנה
 זאגט צוברענגט קולט און זעהט מ
 50 פאצענט שיערער וו אומזעהט
 M. Lewin, Piotrkowska 41
 פראנקפארט

Dr. med. A. SZMIRGELD
CZĘSTOKA 6.

Dr. I. WAJNBERG
med.
Cegielniana 47 tel. 26-02
אונקולוגיען קראנקהייטן פארשטעלן און באהאנדלן
פארשידענע קראנקהייטן וואס זיין געזונטהייט
ווערט דערפאר געפארדערט.

RATUJcie NOGI!

GUZY
TWARDNIENIE NASKÓRKA
POCENIE
ODCISK
DOPARZANIE
UCISK

**AMERYKAŃSKA
SÓL do NÓG
"SANITAS"**

AMERYKAŃSKA SÓL do NÓG
"SANITAS"

פרישט אזיה און היילט די פיס,
פעזייטונג תיבה די וועהטאנען און אדמשיססעס.

דאס איינציגע איינפאלע קעממענישע מיטל איז און אויסלאנד זעהר פערשפרייט, פערזינלעך ראדוקט דע אמעריקאנעס פערפערטעס אדמשיססעס, אלע ארט פערהאטונג פון דער הייט און געשוויילעכע. עס גענוג צו געהען אין זאלק-מאד "SANITAS", און דאס געשטעלעכע און דע אדמשיססעס פערשפרייטען קעממעל דאס אונגענועהמע היצען פון די פיס פערשינדערט, כאטשע און פינליכע וועהטאנען הערען תיבה אויף, דאס אפערקאנער קעממענישע זאלק צי דע פיס "Sanitas" מיינעט אויס דאס אפרייבען און דאס שוויצען פון די פיס און פערזינלעכע דעס אונגענועהמע געהען ריח פון שווייט. דאס אפערקאנער קעממענישע זאלק צי די פיס "Sanitas" איז א טראפארט צוואנגענועטעלעס לויט אלע היינצונשע פארע-רוגען, וועלכע עטהאלטען גוטע קיין שום שפערליכע צוואנגענוען. בעדער פיס אפערקאנער זאלק "Sanitas" שטארקען דע כוואלען און דע אדערן פון דע פיס, באהערדען זיי פאר עטלעכע צייט ווייטעסע מארשען און ריזונקט אויף עננע שיק. א זעקל אפערקאנער זאלק צי דע פיס "Sanitas" קאסט 2 זעלעסעט. צי בעקומען און אפטייען אין סקלאד-אפערטעשעס.

פערמערדונג: היסטען וך פאר אהנוערטונג נאכמאכונגען יצודע פעקל זאלק צי דע פיס "Sanitas" איז פערזעהן מיט א פארק-מאקע "Law" פערמערטער פאר מילען:

JÓZEF GROSSMAN
 Warszawa, Chmielna 49.

ראשעוועס דאס געזונד!

די גרעסטע וועלטליכע מעדיצינישע פערזענליכקייטען האבען בעשטעטיגט, אז
75 פראצ. קראנקהייטען שאפען זיך פון עצירות.
א קראנקער מאנען און די ווייבס-סיבה פון די פערזענלעכע קראנקהייטען,
אעראנרייניגט יאס בלוט און שאפט א שלעכטע שטח-וועקסלונג.
די בעהאנדלע פון **48 יאהר אויף דער גאנצער וועלט**
Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera
וועט עס האבען בעשטעטיגט די פראפעסארען פון בערלינער אינווערוועטע ד"ר
פ. לעירען, ד"ר מרסני, ד"ר האפערטער און א סך אנדערע פערזענלעכע
דאקטארען, וועלכע זענען אנטהאלטענע אין וועגנער צו מאכען דעם מאנען,
פערזענלעכע דאס עצירות (פערזענלעכע) וועלכע דאס אונטערשטענדענדיגע אפ-
רייניגונג-מאטעריאל, פערזענלעכע די פערזענלעכע ביי די פערזענלעכע ארגאניזען.
פערזענלעכע דעם ארגאניזען און ערשטען אפגעשטעט.
Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera פערזענלעכע דאס לערנען אויף דער רעכער-
טורע, נעל-שטענער, העמאטורע, קראנקע און ארומגעבונג, קאמפערטע, איינשטענע
און נישטאס.
Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera וועלכע זענען בעשענעט געווארען אויף די דאס-
מחור-אויסשטעלונג פון איינשטענע און געלענע פערזענלעכע און באדען, בערלין, ווען
פארן, לערנען און א סך אנדערע שטעט. טווענערע דאקטארען האבן בעשענען ד"ר
לאוער פון איינשטענע פערזענלעכע.
פרייז פון א האלבע שאכטער 1.50, ראפערלעכע שאכטער 2.50
געווייזן אין אפטייקען אין אפטייק-סקלאדעס.
בעמערקונג: האט אייך טאר אהנווערטיגע געמאכטע.
דערשטענעט אויף פולען: **Józef Grossman, Warszawa, Chmielna 49**

Artystyczny Zakład Fotograficzny
„POLONJA”
 שווי. יערושענא 19 (יעראטערייטבורסכע)
 און סאך דערמאנט בעקאנט, אז און מיין אטעליער ווערן אויסגעשטעלט
 שוין שוועט פאטאגראפישע ארבייטן, ווי גאנצעס, ווייזט בילדער, גרופען-בילדער
 פאטאגראפיען, ווי אויך גרויסע פאטאגראפיען און נאטור-פאטאגראפיען צו קאנקורענץ
 פרייערע. דאס פאנאראל לויט דעם נייסטע מאדעל - אויפן פערזאנלעכע בעקאנטע
 זיי מיר פארשטענדענע קליידונג צום פאטאגראפירן און צעהלונג.
 פאר-פערזאנלעכע, ארטיסטעסע קרייזן מיט 30 פראצענט בילדונג!
 שוויצער און דעם סופאן!
 מיט אפמאכונג
 י. גרענעווא.
 בעזענדיק: צומאך מיטן טראג-
 וואג נומער 3 אין דעם צענטראלע,
 דעם יערושענא.

4 פאטאגראפיען סעלעקציע
 דאפאלט דעמאנסטראציע
 2.50 גר.
 בילדער סאך 1 מערזאן.
 דעם קאפאן מיטפארשטעלן.

9
דאזערשטאנד
כא
תמו תרנ"ז

נישט עקסמיסירען

היינט ארבייטער פון ווערע וואו
נאנען. פארערען א.ב. פער.
(ב) די ארבייטער-פערמיטען האבען
בעשלאסען זיך צו ווענדען צו דער רע-
גירונג מיט א פערמאנענט נישט צו עקס-
מיסירען קיין ארבייטער פון זייערע
וואויננען.

לעצטענס ווערען אין די געריכטען
נישט גענומען אין אכט די שווערע ל-
גע פון די ארבייטער דאס ארויסגעבען
עקסמיסיעס אפילו אויך פון די ארביי-
טער, וועלכע פערנעמען פארקויפן וואו-
גונגען.

גרויסע שרפות אין דערפער.

(-) דער שטורם אין שלאגט-רענען
אין היינטיגער וואך, האט, ווי עס
שטעלט זיך איצט ארויס אונגעמאכט
גרויסע היזקות אין לאדזער סביבה.
אין א רייה דערפער זענען אויס-
געבראכען גרויסע שרפות פון דונערן,
און זענען אריין אין די ארטיגע היי-
זער און סטאדאלעס. אזוי האט אין
דאך קיטיקובנע אפגעברענט א וואו-
הויז פון וואנען מען האט גארנישט
ארויסגעראטעוועט. דער שטערן-בע-
טערעט קרוב 3000 זאכטיק; אין דאך
וואלא-קאנאקא האבען אפגעברענט
5 פאלווארקען אין אין דאך אסאך
האבען אפגעברענט 3 הייזער.

Dr. R. STUPEL
med. 12 Szkolna 12

הויט-און הענט-רופען קראנקהיטען.
לעבנסגעפארלעכע (רענטגען און קארן)
קעמט אן פון 8-10, 12-2 אין פון 6-8 גה.

פאבריצירט פארשע גימנאזיע - דאכומענטען

פאר פאבראווע אויף צו בעקומען "אד-אשעניעס".

אויסארבייטען פאלשע גימנאזיע-שיינען
פאר פאבראווע. פון די לעצטע זאלען
קאנען געניסען פון "אד-אשעניעס"
רעכט, אדער אריינגעקויגען זיך צווי-
שען די פאבראווע-אויסארבייטען צו גאר בע-
קומען אפגעפאלשע שיינעס.
אין פאריגען יאהר האט א געוויסער
אלפרעד קישמאן בעקומען אן "אד-א-
שעניעס" אויף א יאהר אויפ'ן גרונד
פון א דאקומענט, וואס האט בעוויזען,
אז ער האט געענדיגט דאס 7 קלאסיגע
גימנאזיע פון א. זימאווסקי. שפעטער
האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז
דער דאזיגער דאקומענט איז א געפאל-
שטער און איז פאבריצירט געווארען
דורך יוזעף אנופלאווסקי, געהערענער
אויסארבייטען פאלשע גימנאזיע-שיינען.
פאר פאבראווע. פון די לעצטע זאלען
קאנען געניסען פון "אד-אשעניעס"
רעכט, אדער אריינגעקויגען זיך צווי-
שען די פאבראווע-אויסארבייטען צו גאר בע-
קומען אפגעפאלשע שיינעס.
אין פאריגען יאהר האט א געוויסער
אלפרעד קישמאן בעקומען אן "אד-א-
שעניעס" אויף א יאהר אויפ'ן גרונד
פון א דאקומענט, וואס האט בעוויזען,
אז ער האט געענדיגט דאס 7 קלאסיגע
גימנאזיע פון א. זימאווסקי. שפעטער
האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז
דער דאזיגער דאקומענט איז א געפאל-
שטער און איז פאבריצירט געווארען
דורך יוזעף אנופלאווסקי, געהערענער
אויסארבייטען פאלשע גימנאזיע-שיינען.

האנדעלס-לאגע אין לאדז.

פאבריקאנטען האבען אונגעמאכט איינערען און אריינשטעלן אן אריינ-
די לעצטע וואך האט מען זענען געווארען - וואל - בראנזשע - דיסכאנאמא.

זאליב דעם, וואס די טעקסטיל-ארביי-
טער האבען בעקומען די הוספה פון
12 פראצענט.
די אינדוסטריעלער האבען אפילו
צוגעזאגט בעת דער קאנסערענץ מיט'ן
פערמאנענטער בארעט, אז זיי וועלען נישט
העכערען דעם פרייז פון די סחורות -
האבען דאך א טייל פאבריקאנטען שוין
איצט געהעכערט די פרייזען.
און דאס איז נאך מער אונטער-
שטענדיק צוליב דעם, וואס די פאב-
ריקאנטען האבען כסדר גע'סענען,
אז זיי מוזען קאלקולירען די סחורות
אין דאזיגער, און ווייל - האבען זיי
פרקלערט - די רויז-שטאפען קויפען
זיי פאר דאזיגער, מוזען זיי הויבען
די פרייזען לויט'ן דאזיגער-קורס.
איצט איז אבער פערקעהרט: דער
זאליב דעם, וואס די טעקסטיל-ארביי-
טער האבען בעקומען די הוספה פון
12 פראצענט.
די אינדוסטריעלער האבען אפילו
צוגעזאגט בעת דער קאנסערענץ מיט'ן
פערמאנענטער בארעט, אז זיי וועלען נישט
העכערען דעם פרייז פון די סחורות -
האבען דאך א טייל פאבריקאנטען שוין
איצט געהעכערט די פרייזען.
און דאס איז נאך מער אונטער-
שטענדיק צוליב דעם, וואס די פאב-
ריקאנטען האבען כסדר גע'סענען,
אז זיי מוזען קאלקולירען די סחורות
אין דאזיגער, און ווייל - האבען זיי
פרקלערט - די רויז-שטאפען קויפען
זיי פאר דאזיגער, מוזען זיי הויבען
די פרייזען לויט'ן דאזיגער-קורס.
איצט איז אבער פערקעהרט: דער

אויב ס'איז היינטיגע וואך עפעס
געקויפט-געווארען אין לאדז - איז עס
געווען וויסווארג און ווינטער-פלאנע-
לען, אויך מושלין און ריזש.
די קויף-בעדינגונגען האבען זיך
כמעט נישט געענדיגט. מ'זעהט 30-
40 פראצענט קאסע און דער רעשט -
אין וועקסלען אויף 2 אין 3 חרשים
אויסן דיסקאנט-מארק האט זיך די לאגע
אפגעשטעלט פערפערט. "גוטע" וועקסלען
ווערען דיסקאנטירט מיט 3 פראצענט א
חרש און ווענע-זיכערע מיט 3 א האלב
ביז 4 פראצענט.

Dr. H. LUBICZ
med. 43, 41-32
צענעליאנא מער.
פאליטישע-פארשטאנד
נימער פאליטישע-פארשטאנד
9 יולי 1926

אינקאסא

פון פראצענטירטע וועקסלען
זאכען אפגעשטעלטען אין
האנדעלס-לאגע אין לאדז.
און געשטעלטען אין לאדז.
ערלעבט שטעלען און פאבריקאנטען
בירא פוסק, האוועל

ווארשטאטען. אזוינעם זענען די היימלאזע איינציגווייז אייגע-
ארבעט געווארען, א דאנק דער זעלבער ענערגיע און גרויסער
אפגעווינדליכקייט פון לאדזער רב.
מ'האט אבער געמוזט, ווי מיר האבען שוין אונגעוויזען.
געפונען א מיטעל, כדי ראדיקאל צו לעזען די עמיגראציע-פראגע.
מ'האט מיט דער דאזיגער אונטערזיכער ערשיינונג געדארפט
פעהאנטערעסירען די גרויסע וועלט נדבנים, ווייל צו רעגולירען
די עמיגראציע-פראגע האט מען געמוזט האבען גרויסע געלד-
מיטלען.

בעת די דאזיגע עמיגראציע-פראגע איז געווארען אקטועל
האט נאך אונגעהויבען א טעאָרעטישער קאמף וועגען די מיטלען.
ווי אזוי צו רעגולירען די דאזיגע פראגע. די חובבי-ציון בעווע-
גונג, וועלכע האט זיך דעמאלס ענטוויקעלט, האט זיך גע-
געשטעלט געגען אנדערע גרופען, וועלכע האבען געהאלטען,
אז מ'דארף וועהן צו ריכטען די עמיגראציע אין די ערשטער
וואו ס'איז לייכטער. מ'האט שטארק גערעדט וועגען קאלאניז-
רען די היימלאזע אויפ'ן לאנד. מ'האט אבער דיסקוטירט וועגען
דעם, וואו מ'זאל די דאזיגע יודען קאלאניזירען. דעמאלס האט
דער לאדזער רב געשאפען א גרויסע פלאן פון קויפען גרויסע
שטחים ערד און קאלאניזירען די יודען דא אין קאנגרעס-פלי-
לען. דער רב האט געהאט אויסגעארבייט א גענויען און אויס-
פיהרליכען פלאן, ווי אזוי צו שאפען דא געלד-מיטלען און ווי
אזוי אדורכצוהירען דעם גאנצען פראיעקט.

אויך ביי זיי האבען זיך געפונען אזעלכע, וועלכע
האבען דעם גאנצען פראיעקט אונגעקעממט מיט דער האנד,
אבער די הויפט-זאך איז געווען, וואס מ'האט דעם דאזיגען פרא-
יעקט אונגעהויבען שטארק בעקעממען. צו דעם קאמף געגען דעם
דאזיגען פראיעקט זענען אויך צוגעשטאנען די דעמאלסטיגע
חובבי-ציון.

דערווייל האבען זיך אונגעהויבען פונדערשפרייטען ידיעות
וועגען א גרויסען אויסטא פאר יידישע קאלאניזאציע, וועלכען
וועלכען עס האט אונטערגענומען דער בעקאנטער יידישער נדבן
און עסקן באראק הירש.

(פארשטאנד קומט)

זכרונות וועגען הרב אליהו חיים מייזעל זצ"ל

89 בעארבייט ספעציעל פארן ג. פאליטישע-פארשטאנד

אין דער צייט ווען אין רוסלאנד האט געהערשט דער צאר
אלעקסאנדער דער דריטער האבען זיך שטארק פערשטארקט די
רייזות און צרות אויף יודען. מיט יעדען טאג זענען צוגעקומען
נייע פערשטאנדענע וועגען גירות אויף יודען, די גירושים פון
יודען אויס רוסלאנד זענען דורכגעפיהרט געווארען מיט דער
גאנצער ריקוויסטליכקייט און פאר די ארויסגעטריבענע יודען
איז געווען נאך איין אויסוועג צו געהען די טארבע אין דער
האנד און עמיגרירען פון רוסלאנד. אבער וואוהיין?
די יעניגע, וועלכע האבען געהאט קרובים אין אמעריקא,
אדער וועלכע זענען אליין געווען פערמאגליך האבען געצויגען
אין דאזיגען לאנד. אבער דער גרעסערער טייל פון די דאזיגע
אונגליקליכע זענען פולשטענדיג רואנירט געווארען בעת'ן גירוש.
זיי האבען פערלירט זייער האב און גוטס אין דער מקור פרנסה,
וואו האבען זיך געזאמלט אהינסאן אס די דאזיגע עלטערע, וועלכע
האבען נאך געהאט שווערע און פאזעלעך קינדער. דא האט גע-
מוזט אונטערגענומען ווערען א זעהר אונגעפארגעסענע הילפס-אקציע
וועלכע זאל לינדערען די דאזיגע גירא.
אין די אקציע איז טאקע אונטערגענומען געווארען דורך
די יידישע גלל-טוער אין רוסלאנד. די הילפס-אקציע איז געפיהרט
געווארען אין דריי ריכטונגען: קודם כל האט מען געדארפט א-
ווענדען אינטערווענציע און שטעלנאט ביי דער רויסער רעג-
ירונג אפגעשטעלטען די גירושים, צווייטענס האט מען געדארפט
געגען דרייטענס הילף פאר די וועלכע זענען געבליבען גענצליך
און מיטלען צום לעבען אין און דאך איבער'ן קאפ. פאר די
וועלכע האבען זיך געשלאפען ווי דער אייביגער וואנדערער פון
די רויסע געפערניצט אליין נישט וויסענדיג וואוהיין, און דרי-
טענס האט געדארפט אונטערגענומען ווערען א גרויסע אויסער-
לעבנס-אקציע, וועלכע זאל רעדיקאל לעזען דעם דאזיגען פראבלעם
פון וואנדערונג און געפיהרען ערשטען וואוהיין צו ריכטען די טוי-
זנטער עלטערע יידישע עמיגראנטען, וועלכע זענען פערטריבען
געווארען פון זייער וואו-ערטער נאך דערפאר, וואס זיי זענען
יודען. דער לאדזער רב, וועלכע איז געווען איינער פון די בע-
דייטענסטע יידישע עסקנים אין רוסלאנד האט זיך באר אריי-
געווארען אין דער גרויסער הילפס-אקציע בעת דעם גירוש.
ער האט אנטוויקעלט אן אלע דריי ריכטונגען פון דער הילפס-
אקציע, מיר האבען שוין אין איינעם פון די פריהערדיגע ארטיק-
לען אונגעוויזען אויף די אקציע אין וועלכער דער לאדזער רב
האט אנטוויקעלט אפצושטעלען די גירא וועגען גירוש פון די
יודען פון די צענטראלע רויסע געגענטעס און אין וועלכער
עס האט דעם רב געהאלפן, דער פאקאנטער מאגנאט בלאז,
דער גירוש איז אמת דעמאלס אפגעשטעלט געווארען.
אבער ס'האבען זיך שוין געהאט אונגעזאמלטע א היפש ביסעל
פערטריבענע, וועלכע מ'האט געדארפט איינארדנען, אמשטארק-
טען האט די דאזיגע עמיגראנטען געצויגען קיין קליין-אמעריקא
- קיין לאדז.
לאדז איז דעמאלס געווען אין ענטוויקלונג פערמאגליך און
אין גאנץ רוסלאנד האט מען געשמועסט, אז אין לאדז קלויבט
מען געלד אין די גאסען. מיטמאל איז לאדז פשוט פערמאגליכט
געווארען דורך די ארויסגעטריבענע פון רוסלאנד. זיי זענען גע-
קומען אפגעריסענע, הונגעריגע, און גראשען געלד מיט שווערע
און קליינע קינדער. דער לאדזער רב האט גלייך אונגעהויבען צו
ארגאניזירען די הילפס-אקציע פאר די דאזיגע עמיגראנטען.
עס זענען אויך דער שטעל איינגעארדענט געווארען פאר
וויזארישע וואויננען פאר די היימלאזע, וואו זיי האבען אויך
בעקומען דערווייל עסען און טרונקען. דער רב האט אויך אנגע-
הויבען איינצוארדנען די היימלאזע יודען לויט זיין פעהיגקייט
אדער בערוף. דער רב האט פערזענליך אריינגעפיהרט צו יע-
דען גרעסערען יידישען פאבריקאנט און סוחר איינעם פון די
היימלאזע און איבערגעלאזען זיי דאס אלס אונגעשטעלטע. גלייך-
צייטיג איז אויך געגרינדעט געווארען א לייז-קאסע, וועלכע האט
געקויפט פערשידענע האנדעלס-ווארשטאטען, און די היי-
מלאזע האבען זיך אויסגעלערנט מלאכות און געבליבען ביי די

הערענאו מארגען שבת באנצערס 6 נאכטסאן אן פון 5714 ארמק-ניצ ארמקסער

יודישע און מזרח'ישע מוזיק דעם רביס ניגון, פל נהרי און
מאזקהאנד שטיצען. זונטאג פון 11.30 פארמיטאג פריה קאנצערט.

סאָויעטען פערלאנגען דערדימען. - לאָדער אינדוסטריעלער ווילען געבען - נאָך די רעגירונג מוז העלפען.

קורם כל וועט זיך האנדלען וועגן
עפען גרויסע קרעדיטען פאר דער רי-
זשער אינדוסטריע, ווי מען גיט איבער,
ענען די קלענער אינדוסטריעלער גע-
ייגט צו עפען קרעדיטען, נאך די דא-
גע אינטערנאציאנאלע וועלט קאנפ-
ענץ.

(ט) בקרב ואל קומען קיין לאנד א
ספעציעלע דעלעגאציע פון צענטראלען
טעקסטיל אינדוסטריע סינדיקאט אין
רוסלאנד צו פיהרען האנדעלס-אונטער-
האנדלונגען מיט די לאנדער אינדר-
סטריעלעך.

אָנשטער קרויז, אָז עס איז אַ שטיל-
שטאנד אין האנדל אָדער פאַבריקאַציע,
און עס איז נישטאָ קיין קרעס, און
אומפילד דער אַנקראַנט פון אונטערנעה-
מע. דאָס אלץ זענען נישט קיין סיבות
נייל'ע וועלכע מען זאָל פראָלאַנגירן
די פאַראַקעס.

יי אַמטען דאַרפֿען גאַרנישט אָנזעכע
קעשטן אָנשיקען צו די איזבעס, נאָר
דאַרפֿען זיי אַליין אָבזאָרעפֿען.
פּראָלאָנגירען דעם אָבאַרעטאָוו אָדער
וועלכענען אויף רעטעס קען מען, נאָר
זיין אָנזעכע סאַלען, ווי למשל אַ שרפה,
ערפֿלייצונג, גנבה, אַ אַומגליקס-צופֿאַל
זיך דער מאַמליצ.

(ה. ז.) דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט
די טעג צושיקט זעהר אַ שאַרפֿען אָקל-
ניק צו אלע „אױסשנדי סקאַרבאָוע“,
וואָס דאָרף אַנערקענט ווערען פאַר אַ
פרישע גיזרה בענעדיקט סוחרים-קלאָס.
לויט דעם אָקליניק טאָר מען מעהר נישט
צילענען די פאַדאָטקעס אויף ראַטעס,
גאָר מען מוז פֿסדר מאַהנען דאָס גאַנ-
צע בעלד.

אלע אנדערע מאַסיווען דארפן
 יישט גענומען ווערן אין בעטראַכט
 דער אַקליגיק רעכענט באלד אויס
 אַיט וואַסערע מאַסיווען מען דאַרף
 זיך נישט רעכענען, אַזוי למשל, דאַרף
 מען נישט לעגען, קיין אַכט אויף די
 ענדל, אַז עס איז אַ שטאַרקער עקא-

קודם ווערט אין אקולניק בצוהילען
אזאלע. אויפשנדי סקארבאוו' וואלען
און טענה ומענה אפוארפמן אלע בקשות
ווענען פראגאנייען אדער צולענען
אויף ראטעס דעם אפראטאוו' שטייער
פאר דעם 2-טען האלבען יאהר 1925.

אָלען Knorr האָבערסלאָקען נישט
אויסגעהלען, ווייל דורך ווער הויכע
אנהאנגע-ווערט שטעלען זיי מיט זיך
אָן אַלס צייכענע קרעפּטונגס-מיי-
נאָר אַלע צעהלונגס-בערשטיגע.
אַס איז דאָס געווענע פּרישטיק פאַר
ערש-אייניגען !
683

ועצות, אז פס איז א שטארקער עקא-

פאר דעם 2-טען האַלבען יאָהר 1925.

אין צוואַמענהאַנג מיט'ן פערנרעסערן
ד פון דער צאהל קראנקע, האָט די
אָנקען - קאסע בעשלאָסען צו פער-
רעסערן די צאהל אַמבולאַטאָריש-שעה'ן.

ה' דאניעלעוויטש האט אנגעוויזן
אויס'וקרייט וואס ס'לעבען א דורך אלע
קראנקען - קאסעס, צוליב'ן אלגעמיינעם
קרייזס אין דער אינדוסטריע. דאן הא-
בען די קראנקען - קאסעס געטון אלץ
וואס זיי האבען געקענט, כדי וואס
בעסער אונגעזונטלעך די הייל-מיט-
לען פאר די פערזענלעכע.

ס'קומט דער דריטער פראגראם.

אין „אָנזעל“ איז אניל ואשמח: די זעלעט, און אימערסן זינגט מען היינט אַרטיסטען האַרצונען נעבער בייטאָג איבער די פּראָצען פון דעם גרויסען דריטען פּראָגראַם, און אין אָנזעל - ווערט דערווייל ווייטער געשפילט דאָס צווייטע פּראָגראַם. לאַדו האָט זיך שוין אַזוי פער-אָנזעל.

..מראנערדיע פון פאמיליען.
לעבען.

די פערשידענע פאזען פון פאמיליען-
לעבען.

היננא - שעחילסכי צירוליקה.

די ערשטע צוויי פאָרשטעלונגען פון
דער מאַמענטער אָפּערע זענען אַראָפּ
מיט ערפּאָל: "ס'איז געשפּילט-נעוואָרען
אַאידאָ".

היינט, פרייטאג, קומט-פאר אין זאל
פון פיל-הארמאניע א פאָרצונג פון
פאקטאטען רעדאקטאָר ד"ר מ. קאָנפער
(פון קאָקא) אויף דאָס טעמל: "די
טראַדיציע פון פאמיליע-לעבן".
די דערמאנטע פאָרצונג איז עטלי-
כע מאָל ווידערהאלט-גאנצוואָרען אין א
גרויסע גוטעס און שפּיטליכע אה-

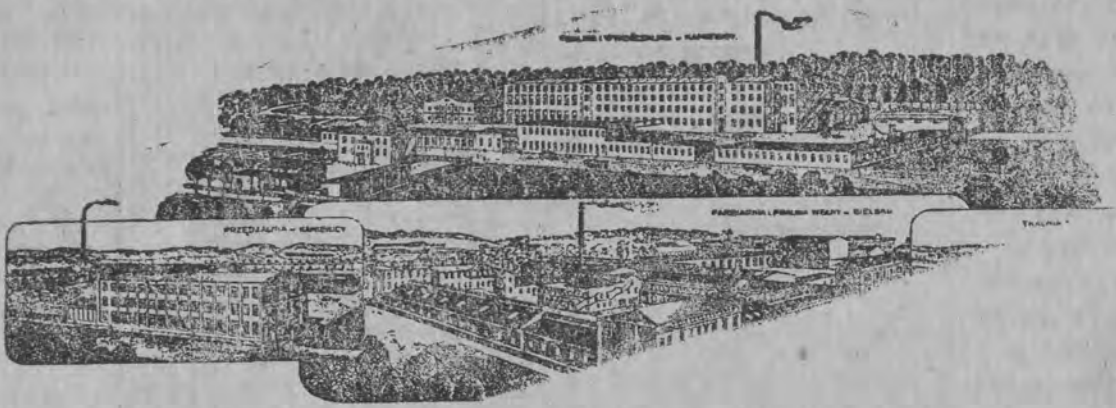
היו דאקטורים - סטוציאלסטען אין צאנז.
ערצטליכער קאמפינעט.

פאנסקא 23, טעל. 45-10.

חייבטען און דער שטאדט. נאכט-דו-שאר. אריבערציעהוף.
אפערעציעס און אפארטונקעס. אינמיטטן נעבן סאקסן און
שארלסד. ערצשליכט אנטלעזן (ווארן) פלענמא, בלוט
אויס. איינשט-וועגן, כאט-פילאסא, רעגנאטון, ברוקס,
נא-ל-קראטן אין קייסערל כץ צוויי. בערשאניטען סאר מוזערס

GUSTAW MOLEND A i Syn

סאַפּיר'ס פון פון און ראמנאן און און פייטנען אין פּעלשקא (Śląsk Cieszyński) געגרינדעט אין 1850 יאהר.

1-טער שטאק, 5 אנט

זרע יצא !

געענהייט! איילט צי זעהו אן בעוואַנדערען דעם
י"ש-פאטאר אַנישען מוועאום
 פרי צו געבען די מעגליכקייט די גרייטסטע מאַסען צו זעהען דעם מוועאום,
 רעקציע סעקלענדזש די פרייען. אַרומגאנג נאך 50 גראשען.
אױס די זעלשענע געלעגענהײט!

679 :לְעֹצֶרֶס צוּ מַעַס גַּע מְרִיזִינֵן:
Dachpappenfabrik M. J. SCHARFF, ŁÓDŹ

מספר זק: האנסטאמינער 113 סעלעסאן 37-05
פלאץ-וואלנאשטש 11, סעל. 9-90

3 פראנץ-ציימער
אין צינדרום שטאט
(פערטער-קאדער גאס)
געאייגנעט אונף א בירד
אין איבערצוגעבען
אפערטן אונזער "L.500"
אין אדמא. פון דער צייטונג

אָס זינען זיין בעסערעס פון אומאָן שטייער (פאָדעס
עק קאָרעספאָנדענץ) וואָס זיך נאָכדעם אין דער ציראָ

